

ชุมชนเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง

รวมปาฐกถาจากการสัมมนา “สานพลัง ปฏิรูปสังคม ให้ชุมชนเข้มแข็ง”

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี
ศาสตราจารย์ภิกษาน ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์
นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ

ชุมชนเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง

รวมปาฐกถาจากการสัมมนา “สานพลัง ปฏิรูปสังคม ให้ชุมชนเข้มแข็ง”

จัดโดย

คณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส,

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

ที่ปรึกษา

นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ

นางทิฆัมพร กองสอน

นายพลากร วงศ์กองแก้ว

กองบรรณาธิการ

นายสุวัฒน์ คงแป้น

นางสาวสุธิดา บัวสุขเกษม,

นางสาวสุวิมล ศรีรุ่งกาญจน์

นายเตชิต ขาวบางพรหม

นายวิสุทธิ บุญญะโสภิต

พิมพ์ที่

สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๒
พลเมืองเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง” : หัวใจของการปฏิรูปประเทศไทย โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ประเวศ วะสี ราชบูรพาวิไล	๖
การปฏิรูปอยู่ที่การขับเคลื่อนของภาคพลเมือง โดย ศาสตราจารย์ชาน ดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ที่ปรึกษาคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ	๑๔
สปช.ไม่อาจทำเรื่องปฏิรูปได้สำเร็จตามลำพัง โดย ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ	๒๑
กมธ.สังคม จะเป็นข้อต่ออย่างไร โดย นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ ประธานกรรมาธิการปฏิรูปสังคมและชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส	๓๐
ภาคผนวก	
๑) โครงการสัมมนา เรื่อง “สานพลัง ปฏิรูปสังคม ให้ชุมชนเข้มแข็ง”	๓๖
๒) รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.)ที่เข้าร่วมสัมมนา	๔๑
๓) สำเนาเพาเวอร์พ้อยท์ประกอบการแสดงปาฐกถาของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี	๔๒
๔) สรุปรวบรวมความคิดเห็นต่อแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย จากการสัมมนา ฯ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ ภาคเช้า (โดยนางสาวสุวิมล มีแสง)	๔๗

คำนำ

ย้อนหลังไปเมื่อวันเสาร์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ ที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) คณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส (กมธ.ปฏิรูปสังคมและชุมชนฯ) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มูลนิธิสามชีพ รวมทั้งขบวนองค์กรภาคประชาชนกว่า ๑๐ เครือข่าย กว่า ๕๐๐ คน จัดเวที กมธ.ปฏิรูปสังคมฯ สัญจร เพื่อร่วมกันค้นหา “ค่านัดปฏิรูปประเทศไทย”

ในวันนั้นมีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ได้แก่ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ที่ปรึกษาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้กล่าวปาฐกถาไว้อย่างสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันว่า “การปฏิรูปประเทศไทย ต้องมุ่งสร้างชุมชนท้องถิ่นและพลังพลเมืองให้เข้มแข็ง”

ศ.นพ.ประเวศ วะสี ได้ปาฐกถานำไว้ว่า “องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวดในการปฏิรูปประเทศไทยที่ถือเป็นระเบียบวาระของชาติที่เป็นความตั้งใจครั้งใหญ่ที่สุดของชาติอยู่ที่ “ปฏิรูปสังคม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง พลังพลเมืองเข้มแข็ง” วิธีการปฏิรูปต้องปฏิรูปความสัมพันธ์จากแนวตั้งมาเป็นแนวราบ จัดให้มีการ “รวมกันคิดรวมกันทำในทุกพื้นที่ชุมชนในทุกองค์กร และในทุกประเด็น” และจำเป็นต้องปฏิรูปไปที่โครงสร้างอำนาจ โดยคืนอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง ในรูปของชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง โดยการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งด้านเศรษฐกิจที่ ด้านจิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษาและประชาธิปไตย ซึ่งจะนำไปสู่สังคมสันติสุข รูปธรรมที่จะนำไปสู่สิ่งดังกล่าวได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ปฏิรูปสังคม ที่กำหนดหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนปลดปล่อยกฎหมาย กระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น กำหนดให้ระบบการศึกษาสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น จัดให้มีธุรกิจเพื่อสังคม มีมูลนิธิทางสังคมเพื่อสังคม มีองค์กรสื่อสารภาคพลเมือง มีกองทุนสันติประชาธรรม และสร้างเครือข่ายพลเมืองปฏิรูปประเทศไทย หนุนสามชีพอันชุมชนให้เกิดเต็มประเทศ”

ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ชี้ว่า “การปฏิรูปประเทศไทยเป็นความคาดหวังของประชาชนทั้งแผ่นดิน ที่อยากเห็นการปฏิรูปนำชีวิตสู่ความสุขสมบูรณ์ ที่ผ่านมามักจะมองเรื่องการปฏิรูปเป็นเรื่องรองจากการชนะการเลือกตั้ง ผู้นำไม่มีความมุ่งมั่นอย่างแท้จริง แต่วันนี้ถือเป็นโอกาส ผู้นำประกาศอย่างชัดเจนว่าจะปฏิรูป มี สปช. เป็นกลไกสำคัญ แต่สิ่งสำคัญ อีกประการหนึ่งคือ “พลังพลเมืองที่เข้มแข็ง” ที่ในวันนี้พลังพลเมืองมีอยู่มากมายและหลากหลาย โดยต้องเพิ่มการสร้างการรวมตัวที่เหนียวแน่น มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สร้างข้อมูลความรู้และการสื่อสารที่สร้างความใจให้ตรงกันโดยเฉพาะในประเด็นร่วมระดับชาติ และต้องมีความชัดเจนในประเด็นหรือกิจกรรมร่วมที่จะปฏิรูปให้ตรงกัน เครือข่ายพลเมืองนี้จะต้องเป็นกลไกที่จัดทำและผลักดันข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปที่สำคัญเพื่อการปฏิรูป ทำหน้าที่เฝ้าระวังการบริหารจัดการของภาครัฐ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น ให้ได้”

ดร.เทียนฉาย กิริสนันท์ กล่าวไว้ว่า “คำถามสำคัญของการปฏิรูปประเทศไทยครั้งนี้จะต้องนำไปสู่ประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความเหมาะสมกับประเทศไทย มีระบบการเลือกตั้งที่สุจริตและเป็นธรรม มีกลไกป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ ขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้กลไกของรัฐสามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าวคือ “ การปฏิรูปสังคม” ที่มีความสลบซับซ้อนมากมาย ทั้งในเรื่องความหมายและนัยที่แท้จริง ขอบข่ายความครอบคลุม ประเด็นที่เป็นปัญหาหรือจุดอ่อน และเป้าหมายที่จะเปลี่ยนไปในอนาคต ฉะนั้นจึงต้องเลือกปฏิรูปสังคมในประเด็นที่มีผลกระทบอย่างสำคัญมากมาทำการปฏิรูป ซึ่งทาง สปช. จะทำอย่างเต็มที่ แต่การจะทำให้สำเร็จลงได้ต้องเชิญชวนให้ทุกท่านร่วมช่วยกันทำการปฏิรูปให้สำเร็จ ต้องเข้ามา “ร่วมคิด สร้างไทย ร่วมใจ สร้างอนาคต”

นอกจากนั้น ผู้เข้าร่วมเวทีจากขบวนการองค์กรภาคประชาชนกว่า ๑๐ เครือข่าย อันประกอบด้วย เครือข่ายสภาองค์กรชุมชน เครือข่ายสวัสดิการชุมชน เครือข่ายเศรษฐกิจและทุนชุมชน เครือข่ายที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย เครือข่ายการจัดการทรัพยากร เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ เครือข่ายคนไทยพลัดถิ่น เครือข่ายสัมมาชีพชุมชน เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมเพื่อการเมือง เครือข่ายองค์กรชุมชนและประชาสังคมเพื่อการปฏิรูป เครือข่ายสมัชชาสุขภาพ

เครือข่ายการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูป เครือข่ายนักสานพลังขับเคลื่อนนโยบายสุขภาวะ และสภาประชาชนเพื่อการปฏิรูป (สชป.) ได้ระดมความเห็นร่วมกันค้นหา “คานงัดสำคัญสำหรับการปฏิรูปประเทศไทย” ซึ่งข้อสรุปที่ทุกฝ่ายเห็นตรงกันคือ ต้อง “ปฏิรูปสังคมให้ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง พลังพลเมืองเข้มแข็ง เป็นหัวใจของการปฏิรูปประเทศไทย” โดยมีข้อเสนอที่สำคัญ ๖ ประการ คือ

หนึ่ง ลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชน สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการบริหารและพัฒนาประเทศ สร้างการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเชิงอำนาจ โครงสร้างการปกครอง กระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ชุมชนท้องถิ่น มีระบบให้ได้ว่าผู้เข้ามาบริหารชุมชนและบ้านเมืองที่ดีและมีคุณภาพ

สอง มีระบบและกลไกที่หนุนเสริมชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง มีอำนาจในการกำหนดอนาคตกันเอง สามารถจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีงาม มีระบบสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมในทุกมิติ โดยมีสภาองค์กรชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน

สาม ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเสนอให้มีกลไกเพื่อการขับเคลื่อนใน ๓ ระดับ คือระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการและระดับพื้นที่โดยมีตัวแทนจากชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยรัฐต้องมีการสนับสนุนให้เกิดกองทุนการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน ปรับระบบภาษีที่เอื้อต่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชน และมีระบบที่ป้องกันการผูกขาดของอำนาจทางการเมืองและป้องกันอิทธิพลที่จะไปทำลายชุมชนด้วย

สี่ เสนอให้มีสภาพลเมืองในทุกกระดับ เป็นกลไกของประชาชนที่ใช้อำนาจประชาธิปไตยทางตรง ทำหน้าที่กำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนและสังคม จัดทำข้อเสนอเพื่อการพัฒนาสังคม เป็นกลไกในการเฝ้าระวังติดตามการทำงานอย่างเกะกะติด

ห้า จัดตั้งกลไกภาคประชาชนทำหน้าที่คู่ขนานและเชื่อมโยงการทำงานกับ สชป. ติดตามข้อเสนอและขับเคลื่อนในส่วนที่เป็นหน้าที่ของภาคประชาชน

หาก การปฏิรูปต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์และคนไร้รัฐที่ ดำรงอยู่ในขณะนี้อย่างจริงจัง โดยควรมีการกำหนดเขตคุ้มครองวัฒนธรรมเฉพาะในแต่ละกลุ่ม ได้

จากเนื้อหาสาระที่ล้วนมีคุณค่าและสำคัญจากเวทีดังกล่าว กมธ.ปฏิรูปสังคมและชุมชน ฯ สัญจรฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการทำงานในอนาคต ทั้งเพื่อใช้ในการอ้างอิง คำนวณและต่อยอดความคิดอันจะนำไปสู่การปฏิรูปประเทศไทยที่มุ่งสร้างชุมชนท้องถิ่น เข้มแข็งต่อไป จึงได้จัดทำเป็นหนังสือ “ชุมชนเข้มแข็ง ประเทศมั่นคง” เล่มนี้ ขึ้น โดยเนื้อหา ประกอบด้วยสาระสำคัญปาฐกถาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๓ ท่าน และสาระสำคัญที่ประธาน กมธ. ปฏิรูปสังคมและชุมชนฯ กล่าวไว้

กมธ.ปฏิรูปสังคมและชุมชนฯ ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ และ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์ ที่ได้ให้เกียรติไปกล่าวปาฐกถาในวันประชุมดังกล่าว ขอขอบคุณนายสมพร ใช้บางยาง ประธาน กรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ที่ได้ให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกในการจัดงานครั้งนี้ ขอขอบคุณองค์กรร่วมจัด รวมทั้งทีมผู้ทำงานจากทุกองค์กรมา ณ โอกาสนี้ ด้วย

คณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

พลเมืองเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง : หัวใจของการปฏิรูปประเทศไทย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ประเวศ วะสี
ราษฎรอาวุโส

ท่านประธานสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (คุณสมพร ใช้บางยาง) ท่านประธานที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (อาจารย์สมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ท่านประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ กรรมการชุดต่างๆ ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ตัวแทนองค์กรต่างๆ และท่านผู้สนใจเรื่องการปฏิรูปประเทศไทยทุกท่าน

ประเทศไทยของเรามีทรัพยากรต่างๆ มากมาย เรามีที่ดินกว้างใหญ่ มีทรัพยากรทางธรรมชาติ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีทรัพยากรทางสังคม มีทรัพยากรทางวัฒนธรรม ทรัพยากรภาครัฐ ทรัพยากรต่างๆ มากมาย และสามารถนำมาใช้ได้มากกว่าประเทศสวีเดนแลนด์ แต่ประเทศของเราต่างตื่นรนที่จะทำมาหากิน เราผ่านความทุกข์ยาก ผ่านความขัดแย้ง ผ่านความรุนแรงต่างๆ แต่มาบัดนี้ คนไทยได้ผ่านเรื่องการต่อสู้ทางความคิด คนไทยคิดว่าต้องปฏิรูปทางการเมืองด้านเดียวให้ได้ก่อน สาเหตุทางวิกฤตของประเทศไทยซับซ้อนมีหลายอย่างในเชิงกระบวนการ ห่วงโซ่ของเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความทุกข์ ห่วงโซ่ของเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความทุกข์ของชาติ เชื่อมโยงและสลับซับซ้อน เราจึงเห็นได้ว่าไม่มีบุคคลใดหรือรัฐบาลใดไม่ว่าจะแกร่งแค่ไหน ที่สามารถจะแก้ไขปัญหาของประเทศไทยได้ เพราะความซับซ้อนของสาเหตุที่นำไปสู่วิกฤต

เพราะฉะนั้นอย่าไปโทษใครคนใดคนหนึ่ง อย่าไปคิดว่าปฏิรูปการเมืองอย่างเดียวแล้วจะสำเร็จ เพราะสาเหตุนั้นซับซ้อน แต่ต้องค้นหาว่าในสาเหตุความซับซ้อน ทำอย่างไรประเทศไทยจะดีขึ้น ต้องทำประมาณ ๑๐ อย่างเชื่อมโยงกัน ซึ่งรวมแล้วเรียกว่าปฏิรูปประเทศไทย เราไม่ได้ใช้คำว่าปฏิรูปการเมือง

**“องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวด
คือ การปฏิรูปสังคม สร้างสังคม
เข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง สังคม
เข้มแข็ง บ้านเมืองเข้มแข็ง”**

เมื่อก่อนเราทำเรื่องปฏิรูปการเมือง ผมเองเป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย ที่เสนอให้มีการปฏิรูปการเมืองทำให้เกิดรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ทำให้พิสูจน์ได้ว่าการปฏิรูปการเมืองอย่างเดียวไม่พอ มันมีเหตุปัจจัยอื่นๆ อีกประมาณ ๑๑ เรื่องด้วยกันทั้งหมด เพราะฉะนั้นขณะนี้การปฏิรูปประเทศไทยมีความพยายามอย่างไรก็ไม่มีทางต่อ ผมเองพยายามต่อไว้ล่วงหน้าหลายปี ในที่สุดเมื่อความพยายามต่างๆ ไม่มีทางออก คนจะหันมาเห็นตรงกัน จึงจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปประเทศไทย จึงได้เกิดเรื่องของการปฏิรูปประเทศไทยเป็นวาระของชาติ

รัฐบาลเขาบอกว่าจะปฏิรูปประเทศไทย ตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ขึ้นมาก็บอกว่า จะปฏิรูปประเทศไทย เพื่อรวมพลังคนขึ้นมาปฏิรูปประเทศไทย เป็นความหมายครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดของคนไทย ครั้งใหญ่ที่สุดของคนไทยในประวัติศาสตร์ ที่จะรวมตัวกันแก้ปัญหาชาติ และร่วมกันปฏิรูปประเทศไทย เป็นการรวมคนไทยเข้าด้วยกัน และจะปฏิรูปประมาณ ๑๑ เรื่องด้วยกัน มีการตั้งกรมมาธิการขึ้นมา ๑๐ กว่าชุด ปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปการปกครอง ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูปเศรษฐกิจ ปฏิรูปการต่อต้านคอร์รัปชั่น ต่างๆ สารพัดอย่าง ที่เราบอกว่ามี ๑๑ เรื่อง ซึ่งก็ค่อนข้างครบตามนี้ ประเทศไทยถึงจะเปลี่ยนแปลงได้

แต่หลักคิดอันหนึ่งเวลาที่เราทำเรื่องต่างๆ จะต้องมีการตั้งคำถามว่า ที่พูดมาทั้งหมดนั้นอะไรเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งยวด มันมีองค์ประกอบหลายอย่าง ต้องถามว่าอะไรคือองค์ประกอบสำคัญยิ่งยวด จากประสบการณ์ของผมเองที่ทำเรื่องต่างๆ มาทั้งหมด รวมทั้งเรื่องปฏิรูปต่างๆ รวมกว่า ๒๐ ปี ปฏิรูปนั้น ปฏิรูปนี้ ปฏิรูประบบสุขภาพ อะไรร้อยแปดปฏิรูปอะไรหลายๆ อย่าง บางอย่างก็ยาก เช่น การปฏิรูประบบยุติธรรม จัดแล้วจัดอีก ทั้งหมด

นี่ องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวดคือ การปฏิรูปสังคม สร้างสังคมเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง บ้านเมืองเข้มแข็งและทั้งหมดจะดีถ้าเราทำเรื่องนี้แล้วทำเรื่องอื่นเชื่อมหนุนกัน

สมมุติถ้าเราทำการปฏิรูปการเมืองอย่างเดียว รับรองนักการเมืองไม่มีทางดีขึ้นด้วยตัวเขาเองหรือด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าพลังพลเมืองเข้มแข็ง ฉะนั้นการปฏิรูปสังคมคือ องค์ประกอบยิ่งยวดของการปฏิรูปประเทศไทย เป็นตัวที่จะทำให้การปฏิรูปอื่นๆ เป็นผลอยู่ที่ตรงนี้ คือ “สังคมเข้มแข็ง”

ที่ผมพูดไม่ใช่เรื่องใหม่ พระพุทธเจ้าสอนไว้กว่าสองพันปีแล้ว ได้สอนคำสอนเรียกว่า “อปริหานิยธรรม” หรือธรรมะเพื่อการเจริญ ความเพียร การค้นคว้าจนได้เจอกับธรรมะเพื่อสังคมเข้มแข็ง เป็น “ธรรมะเพื่อการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ” เป็นธรรมะเพื่อสังคมเข้มแข็ง ถือว่าเป็นธรรมะเพื่อความเจริญอย่างเดียว

ฉะนั้น วันนี้เราก็จับประเด็นให้ได้ในการขับเคลื่อน เราต้องจับหัวใจการปฏิรูป อย่งไร ให้สังคมเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง เกิดการรวมตัว ร่วมคิดร่วมทำ หลายคนรวมตัวกันเกิดเป็นสังคม เกิดความเป็นชุมชน และใหญ่ยิ่งกว่านั้นเกิดเป็นประชาคม ถ้าประชาคมตื่นตัวคิดถึงเรื่องส่วนรวม มีข้อมูลข่าวสาร มีความรู้ แล้วรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในสิ่งต่างๆ เป็นพลังพลเมือง พลังพลเมืองจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจดี ให้การเมืองดี ให้ศีลธรรมดี

ท่านผู้มีเกียรติครับ ใครๆ ก็อยากให้เศรษฐกิจดี อยากให้การเมืองดี อยากให้ศีลธรรมดี ต้องพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาการเมือง และพัฒนาศีลธรรมให้สำเร็จ แต่ที่ผ่านมาพัฒนาเศรษฐกิจไม่สำเร็จ พัฒนาการเมืองมาหลายปีก็ยังไม่สำเร็จ พัฒนาศีลธรรมก็ยังไม่สำเร็จ เพราะปัจจัยที่ทำให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี คือ “สังคมเข้มแข็ง” ถ้าทำตรงนี้ เศรษฐกิจจะดี การเมืองจะดี ศีลธรรมจะดี ตัวอย่างที่ประเทศอิตาลี ประเทศเดียวกันใช้รัฐธรรมนูญเดียวกัน เหมือนสองประเทศ ทั้งภาคเหนือภาคใต้ ภาคเหนือเศรษฐกิจดี การเมืองดีและศีลธรรมดี ภาคใต้ มีความเสื่อมเสียทางศีลธรรม มีมาเฟีย จะเห็นได้ว่าประเทศอิตาลีใช้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน แต่ในภาคเหนือดีกว่า

มีผู้วิจัยว่า สองภาคใช้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ทำไมไม่เหมือนกัน จากการวิจัยภาคเหนือกับภาคใต้สังคมไม่เหมือนกัน สังคมภาคเหนือเป็นสังคมทางราบ หมายถึงคนมี

ความเสมอภาค มาร่วมคิดร่วมทำ เป็น
สังคมเข้มแข็ง ภาคใต้ คือเป็นสังคมทางดิ่ง
เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอำนาจข้างบน
และผู้ไม่มีอำนาจทางด้านล่าง สังคมอ่อนแอ
เขาไม่ยอมให้คนร่วมคิดร่วมทำ เขาใช้
อำนาจสั่งไปเลย สังคมอ่อนแอ สังคมใด
เป็นทางดิ่ง สังคมจะอ่อนแอ เศรษฐกิจจะไม่
ดี การเมืองจะไม่ดี ศิลธรรมจะไม่ดี

**“การปฏิรูปสังคม สำคัญ
ที่สุด คือปฏิรูปสังคมทางดิ่งให้
เป็นสังคม ทางราบ ให้มีการ
ร่วมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ สังคม
จะเข้มแข็ง”**

ประเทศไทยเป็นสังคมทางดิ่ง ฉะนั้นพัฒนาไป เศรษฐกิจ การเมือง ศิลธรรม ก็ไม่ดี
ถึงแม้ว่าจะใช้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ใช้รัฐธรรมนูญมา ๑๘-๑๙ ฉบับแล้ว มันก็ไม่เปลี่ยน
เพราะเราไม่ทำตรงสังคม ปัจจัยชี้ขาดอยู่ที่สังคม ฉะนั้นการปฏิรูปสังคมจึงสำคัญที่สุด ปฏิรูป
สังคมทางดิ่งให้เป็นสังคมทางราบ สังคมจะได้เข้มแข็ง ฉะนั้นตรงนี้เอง เราก็มาดูลงไป
ละเอียดอีกนิดหนึ่ง ว่าที่เรียกว่าร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ เป็นสังคมเข้มแข็ง ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ
ที่ไหนบ้าง

ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ ๓ แห่งด้วยกัน (๑) ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำทุกพื้นที่ หมายถึง
ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง หมดทั้งประเทศ เพราะชุมชนอยู่ในพื้นที่ ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำในพื้นที่
หมายถึงชุมชนเข้มแข็ง (๒)ร่วมมือร่วมทำทั้งองค์กร เพราะองค์กรต่างล้วนเป็นทางดิ่งทั้งสิ้น
ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางการเมือง ราชการ วิชาการ มหาวิทยาลัยเป็นทางดิ่ง พวกอาจารย์ที่ไม่มี
ความสุข ไม่สร้างสรรค์ องค์กรทางธุรกิจ ทางศาสนารวมที่เถรสมาคม เพราะฉะนั้นมีการ
ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำในทุกพื้นที่องค์กร อย่างในมหาวิทยาลัยควรเปลี่ยนเป็นทางราบ (๓)
ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำทุกเรื่อง ทุกสาขาทางเศรษฐกิจ การเมืองทั้งวัฒนธรรม ฯลฯ

เวลานี้ไม่มีอะไรดีไปกว่าการร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำปฏิรูปประเทศไทย การปฏิรูป
ประเทศไทยนั้นเป็นเรื่องใหญ่ๆ ทั้งสิ้น การปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปเศรษฐกิจ ปฏิรูปการ
ปกครอง ปฏิรูประบบยุติธรรม ปฏิรูปต่อต้านคอร์รัปชัน เพราะฉะนั้นควรมีการร่วมตัวร่วมคิด
ร่วมทำ เพื่อการปฏิรูปประเทศไทยเพราะมันเป็นความพยายามครั้งใหญ่ การรวมตัวกันพลัง
พลเมืองจะเกิดความเข้มแข็งจากการร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ

ท่านผู้มีเกียรติครับ คณะกรรมการปฏิรูปที่มีคุณอนันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน ได้ระดมความคิดเห็นสรุปไว้ว่า การปฏิรูปประเทศไทยที่สำคัญที่สุดคือการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ และใช้คำว่าประเทศรวมศูนย์กลางอำนาจมานาน คณะนี้ ไม่ยอมใช้คำว่ากระจายอำนาจ ท่านบอกว่าเดิมอำนาจเป็นของประชาชน แล้วรัฐไปยึดมา ท่านจึงใช้คำว่า “คืนอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองให้มากที่สุด ในรูปของชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง”

ตอนนี้กระบวนการเหล่านี้กำลังขับเคลื่อนขยายตัวออกไปทั้ง ๓ ระดับ คือ ชุมชน ท้องถิ่น และจังหวัด ถ้าเราเข้าใจตรงนี้เรื่องจะง่ายมาก (๑)ระดับชุมชนมีการรวมตัวกันเป็นสภาผู้นำชุมชนประมาณ ๕๐-๖๐ คน เป็นผู้นำอาชีพ ผู้นำสตรี ผู้นำกองทุน ผู้นำปราชญ์ชาวบ้าน มารวมตัวกันเป็นสภาผู้นำชุมชน (๒) สภาผู้นำชุมชนทำการสำรวจข้อมูลชุมชน เศรษฐกิจ ชุมชน (๓) เอาข้อมูลชุมชนมาทำแผนชุมชน เป็นแผนแบบบูรณาการ พัฒนาสังคม จิตใจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา แล้วก็เป็นการประชาธิปไตยในตัวเอง (๔) สภาผู้นำชุมชนนำแผนชุมชนเข้าสู่สภาประชาชน

สภาประชาชนหมายถึงที่ประชุมคนทั้งหมดบ้าน เป็นประชาธิปไตยทางตรง เมื่อสภาชุมชนหรือสภาประชาชนพิจารณาแผนชุมชนแล้ว จะตัดออกเพิ่มเติมดัดแปลงอย่างไรแล้วแต่ในที่สุดสภาประชาชนรับรองแผนชุมชน ชุมชนทั้งหมดก็ช่วยกันขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนตามแผนที่ได้ช่วยกันทำ เนื่องจากทำขึ้นมาเองก็สามารถขับเคลื่อนไปได้เพราะมีความเข้าใจ เขาขับเคลื่อนไปทุกอย่างเริ่มดีขึ้น ทุกอย่างเชื่อมโยงกัน ๘ เรื่อง เป็นมรรค ๘ เรื่องเศรษฐกิจสำคัญ จึงต้องมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่ คนไม่มีอาชีพไม่มีรายได้ จะอยู่ได้อย่างไร คนจนเป็นหนี้ไม่มีทางออก มีแต่หนี้เพิ่มขึ้น เขาพร้อมที่จะฆ่าใครก็ได้ ฉะนั้นการมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่คือเป้าหมาย

เมื่อวันจันทร์ที่แล้วเพิ่งไปเชียงใหม่ คนมาร่วมเต็มพื้นที่ ท้องถิ่น ธุรกิจและภาคการศึกษาสามารถผนึกกันได้ มีเป้าหมายร่วม สัมมาชีพเป็นเรื่องสำคัญเราจึงต้องตั้งมูลนิธิสัมมาชีพขึ้นนะครับ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การศึกษา และประชาธิปไตย ชุมชนเป็นประชาธิปไตยทางตรง

เมื่อพัฒนาไปอย่างนี้ เป็นการพัฒนาสังคมแบบโบราณกาล เกิดสังคมศาสนาสู่ขึ้น สวรรค์บนดิน เวลามันเกิดขึ้นและมีแบบนี้เกิดขึ้นเรื่อย ๆ ยกตัวอย่างที่ตำบลหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรีอะไรว่าดีทำหมด เอาความดีเป็นเครดิตไปกู้เงินที่สถาบันการเงินได้ ตำบล หวังม ที่เชียงราย เชื่อมโยงกันหมด มีธนาคารความดี คนทำความดีเอาไปฝากธนาคารได้ แปลกนะครับผมไม่เคยเห็น ทั้งในอเมริกาและอังกฤษผมไปดูมาแล้วไม่เคยเห็น

การทำความดีชาติความกว้าง เช่น การช่วยเหลือผู้อื่น การดูแลสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การปฏิบัติธรรม การอะไรต่าง ๆ ถือเป็นความดี ความดีสามารถเชื่อมโยงทุกตำบล นักเรียนใน ตำบลหวังม ช่วยเหลือคนแก่ในตำบล มีการปฏิบัติธรรม คนแก่ในตำบลนี้เดิมมีคนฆ่าตัวตาย เพราะเหงา ท่านพระครูตั้งโรงเรียนให้ ผู้สูงอายุทั้งหมดในตำบลมาเข้าโรงเรียนมาเจอกันมาคุย กัน มาเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์ เรื่องวัฒนธรรม เรื่องเศรษฐกิจเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย และไม่มี การฆ่าตัวตายอีกเลย

เรื่องเหล่านี้กำลังเกิดขึ้นบนแผ่นดินไทย ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ผมไปมาเหมือนกัน เขารวมตัวกันมาสิบกว่าปีแล้ว นายก อบต. (นายนพดล ณ เชียงใหม่) มี ปลัด อบต. เป็นผู้หญิงได้ปริญญาเอกด้วย คนทั้งหมดในตำบลมองว่านายก อบต. ปลัด อบต. และสมาชิก อบต.รวมตัวกันได้หมด และตั้งมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข เขาเชิญผมไปเปิด มหาวิทยาลัยของเขา เขาว่าการเรียนรู้ที่สำคัญคือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ คนมาเรียนรู้ ร่วมกันในการปฏิบัติ

เมื่อเช้า เจอน้ำแก้ว สังข์ชู ผู้นำพัทลุงบอกว่าที่พัฒนามีผู้นำหลายแสนคน ครูชบ ยอด แก้ว ก่อนที่ท่านจะเสียชีวิต ท่านได้บอกผมว่าการทำเรื่องกองทุนสวัสดิการชุมชน มีผู้นำเกิดขึ้น หลายหมื่นคน ตอนนี้ถือว่ามีผู้นำชุมชนหลายแสนคนและมีคนที่ทำเรื่องชุมชนหลายกลุ่ม มี พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) สสส. (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ) สช. (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ) สปสช. (สำนักงานหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติ) สภาพัฒนาการเมือง เยอะแยะเลยที่จับตรงนี้ได้ ที่ทำตรงนี้อยู่ แล้วผู้นำชุมชนบอก ว่าเขาจะขยายความดีให้เต็มแผ่นดิน นี่เป็นเรื่องสำคัญ

ตอนนี้จังหวัดจัดการตนเอง เช่น จังหวัดอำนาจเจริญ มีการรวมตัวกันคน ๑๕,๐๐๐ คน จาก ๖๓ ตำบล ทำ “ธรรมนูญการจัดการตนเองของอำนาจเจริญ” ทางสังคมต้องการอย่างไร วัฒนธรรมต้องการอะไร แล้วเอาธรรมนูญนี้ไปเรียนรู้ร่วมกันทุกตำบล และนำไปขับเคลื่อนโดย

ไม่คิดเชิงปฏิบัติกับใคร คิดร่วมกันทั้งหมด ไม่มีสี ไม่มีอะไร ประชาชนทั้งหมดต้องทำเรื่องนี้ เมื่อทำเรื่องนี้จะเห็นชัด พื้นที่จัดการตนเองจะรวมตัวกันได้แนวคิดเรื่องการจัดการไปเลย

เรื่องการปฏิบัติประชาชน สังคมที่ สลับซับซ้อนจากเรื่องต่างๆ แนวคิดเรื่อง การปฏิบัติ จะไปล้มล้างรัฐบาลหรือล้มอะไรก็ แล้วแต่ อาจจะล้มได้ แต่จัดการไม่ได้ จัดการ บ้านเมืองไม่ได้ ซึ่งเราเห็นในประวัติศาสตร์จีน และประวัติศาสตร์ของอะไรเยอะแยะ ชุมชน จัดการตนเอง เพิ่มสมรรถนะในการจัดการ ตนเองให้เต็มแผ่นดินไทย จัดการชุมชน ท้องถิ่น จังหวัดและประเทศ จัดการให้ได้ ตรงนี้ บ้านเมืองจะสงบสุข ความรุนแรงจะ ลดลง ความปรองดองจะเพิ่มขึ้น

“เพิ่มสมรรถนะในการ จัดการตนเองให้เต็มแผ่นดิน ไทย จัดการชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด และ ประเทศ บ้านเมืองจะสงบสุข ความ รุนแรงจะลดลง ความ ปรองดองจะเพิ่มขึ้น”

เราไม่ต้องไปทำแบบเก่าๆ แบบนั้น ฉะนั้น แนวคิดเรื่องการจัดการ ในความคิดของผม เป็นความคิดที่เลยความคิดเรื่องปฏิบัติประชาชนรวมตัวกันเพื่อโค่นล้มอะไรไป แล้วประเทศก็ ยุ่งเหยิงต่อไป มีคนล้มตายต่างๆ

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายและท่านอาจารย์เทียนฉายครับ ในตอนต้นผมได้พูดแล้วว่าการ พยายามครั้งนี้เป็นความพยายามครั้งยิ่งใหญ่ ในประวัติศาสตร์ที่จะปฏิรูปประเทศไทยประมาณ ๑๐ กว่าเรื่อง ฉะนั้นการสร้างพลังพลเมืองที่ดีที่สุด คือการร่วมปฏิรูปประเทศไทย

ผมเสนอว่า ให้มีเครือข่ายพลเมือง ปฏิรูปประเทศไทย เพราะสภาพปฏิรูปจะมีอายุ ประมาณ ๑ ปี เพื่อออกรัฐธรรมนูญ ออกกฎหมายสำคัญๆ แต่กระบวนการปฏิรูปต้องต่อเนื่อง ไป ๑๐-๒๐ ปี ที่จะปฏิรูปเรื่องต่างๆ ต่อไป จึงต้องมีเครือข่ายพลเมืองปฏิรูปประเทศไทย ทำงานต่อเนื่อง ขยายตัว โดยมีการทำงานร่วมกันขับเคลื่อน โดยการรวมตัวกันของ คณะกรรมการชุดต่างๆ บวก ผู้นำท้องถิ่น พอช. และ สสส. คู่กันแล้วว่าจะเชื่อมโยงท้องถิ่น มาทำงานกับ เครือข่ายพลเมืองปฏิรูปประเทศไทย (คพท.) และสปช. เพื่อเป็นเครือข่าย พลเมืองปฏิรูปประเทศไทยเป็นเรื่องๆ ไปและบวกกับเครือข่ายประชาชนอื่นๆ เราพยายาม

เขียร์ให้เกิดเครือข่ายสตรีปฏิรูปประเทศไทย โดยให้ผู้หญิงในประเทศเชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายสตรีปฏิรูปประเทศไทย เพราะเรามองว่าผู้หญิงเป็นแม่ ภรรยาและลูกสาว ถ้าผู้หญิงทั่วประเทศ สามารถไปควบคุมผู้ชายทั้งหมดได้ในฐานะที่เป็นแม่ ภรรยาและลูกสาว และเป็นพลังที่ใหญ่มาก

เพราะฉะนั้น คพท. หากมีการรวมตัวกันเพื่อขับเคลื่อนไปได้ ตรงนี้จะเป็นเครือข่ายพลังพลเมืองที่ทำงานต่อเนื่องและขยายตัวออกไป ๑๐ - ๒๐ ปี

ท้ายที่สุด ในการปฏิรูปสังคมจึงขอเสนอกฎหมายปฏิรูปสังคมออกมาเป็นเครื่องมือ ผมได้นำเสนอไว้ท้ายหนังสือเรื่อง “ปฏิรูปสังคม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง พลเมืองเข้มแข็ง หัวใจของการปฏิรูปประเทศไทย” ว่าหลักการในกฎหมายนี้น่าจะมีอะไรบ้าง เราต้องสร้างกฎหมายที่เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนพลังสังคมเข้มแข็ง พลังพลเมืองปฏิรูปประเทศไทยต่อเนื่องต่อไป

การปฏิรูปอยู่ที่การขับเคลื่อนของภาคพลเมือง

ศาสตราจารย์ ดร. สมคิด จาตุศรีพิทักษ์
ที่ปรึกษาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

.....

เรียนท่านอาจารย์ประเวศ ท่านประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ ท่านประธาน พอช.
กรรมธิการ ท่านผู้นำชุมชนและแขกผู้มีเกียรติที่เคารพนะครับ

ต้องขอบพระคุณอย่างสูงที่ทำให้เกียรติผมมาร่วมในวันนี้ มากันหนาตามาก ทราบว่าท่าน
ที่มาเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำ นักพัฒนาเอกชน ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนประเทศ
ไทย วันนี้ผมได้เห็นการเริ่มต้นของพลังพลเมืองที่แท้จริงของประเทศ ได้ประกาศตนเองว่ามี
ความประสงค์ มีความต้องการที่จะเข้าร่วมการปฏิรูปประเทศของเรา การเริ่มต้นวันนี้เป็น
จุดเริ่มต้นที่สำคัญ ในห้วงเวลาที่ทรงความหมายอย่างสูงของประวัติศาสตร์ประเทศไทยใน
ความรู้สึกของผม วันนี้ผมจะไม่พูดยาวและจะไม่พูดในหัวข้อที่ตั้งให้แต่ผมต้องการมาเพื่อสื่อ
ความบางอย่างแก่ทุกท่านจากความรู้สึกของผม จะผิดจะถูกผมก็อยากจะสื่อความหมายจริง ๆ

เราทุกคนทราบว่า ณ ขณะนี้แนวความคิดของการปฏิรูปประเทศนั้นเป็นประเด็นหัวใจ
ของการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นศูนย์กลางความสนใจและความคาดหวังของประชาชนทั้ง

แผ่นดิน ที่อยากจะเห็นการพลิกประเทศให้ดีขึ้น การปฏิรูปชีวิตความเป็นอยู่ พี่นฟูสู่ความสุข สมบูรณ์อีกครั้ง ความคาดหวังเหล่านี้ มีอยู่สูงมากจริง ๆ ในขณะเดียวกันพวกเราต่างก็รู้ว่า ความหวังของการปฏิรูปนี้เรามีมานานแล้ว เราพูดกันมานานแล้ว แต่ไม่เคยสัมฤทธิ์ผลเลยซัก ครั้งเดียว ไม่เคยจริง ๆ ทำไม่ถึงเป็นอย่างนั้น

ตลอดชีวิตของผม ตั้งแต่เล็กจนโต ผมเคยใฝ่ฝันอยากเห็นประเทศของผมดีขึ้น เมื่อเป็นนักการเมืองได้มีโอกาสได้ไปฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศและนั่งอยู่ในการเมือง ๖ ปีเต็ม โดยเห็นจุดอ่อนต่าง ๆ ที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ ในระบบการเงินและสังคมของประเทศ เคยได้ออกมาเตือนหลาย ๆ ครั้งแล้วว่าสิ่งสำคัญของประเทศอย่างหนึ่งคือการปฏิรูป แต่เหตุการณ์ผ่านมาถึงวันนี้สิบปีเข้าไปแล้ว ผ่านรัฐบาลมาหลายยุคหลายสมัย เราพูดกันเยอะ แต่ไม่ออกมาเป็นรูปธรรม

อย่างดีก็เห็นรายงานว่าจะปฏิรูปกันอย่างไร ทำไม่ถึงเป็นอย่างนั้น ข้ออ้างที่มีมากที่สุดประการหนึ่งคือ “โอกาสมันไม่เปิด” เพราะเราคิดกันว่าโดยปกตินั้นการปฏิรูปหมายถึงการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งในทางการเมืองนั้น สิ่งสำคัญที่ผ่านมาคือจะทำอย่างไรจึงจะชนะการเลือกตั้ง หนึ่งปีสองปี เลือกตั้งกันใหม่ ฉะนั้นจุดสนใจที่ให้ความสำคัญสูงสุดคือ จะกลับมาบริหารแผ่นดินได้อย่างไร ฉะนั้นการปฏิรูปเป็นเรื่องใหญ่ ใช้เวลานานใช้พลังสูง ฉะนั้นความตั้งใจจริง ๆ ในการปฏิรูปนั้น มันจึงกลายเป็นความตั้งใจในระดับรอง ๆ ลงไป

แต่ในขณะนี้โอกาสเปิดแล้ว วิฤตประเทศก่อให้เกิดโอกาสที่เราจะได้ปฏิรูปกัน ฉะนั้นอุปสรรคข้อนี้วันนี้ตกไปแล้ว ไม่ใช่เรื่องของโอกาสเปิดหรือไม่เปิด โอกาสเปิดแล้วแต่จะทำได้ไม่ได้นั้นคืออีกเรื่องหนึ่ง

ข้ออ้างประการที่สองที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดก็คือว่า ผู้นำไม่ได้มุ่งมั่นที่จะปฏิรูปอย่างแท้จริง เพราะการปฏิรูปนั้นต้องเริ่มจากผู้นำที่สามารถบอกปัญหาชี้ทิศทาง กระตุ้นคนให้เห็นในสิ่งที่เห็นร่วมกันจุดใจคนที่ต้องการจะปฏิรูปให้เห็นร่วมกัน แต่ที่ผ่านมามีในวงการการเมืองนั้น ความจริงใจมีแต่ความจริงจ้งนั้นไม่แนใจ แต่ในขณะนี้ความจริงจ้ง ความจริงใจความตั้งใจที่จะให้มีการปฏิรูปนั้นเราเริ่มเห็น เราเห็นผู้นำประเทศประกาศแน่วแน่ว่าต้องการจะปฏิรูป สถาปปฏิรูปแห่งชาติไม่เคยเกิดขึ้นเลยในประเทศนี้ ครั้งนี้เกิดขึ้นโดยที่มีท่านอาจารย์เทียนฉาย เป็นประธาน

เรามีคณะกรรมการสรรหาผู้ที่ จะเข้าไปอยู่ในสภาปฏิรูปแห่งชาติ ผมรับผิดชอบทางด้านสังคม เราพยายามสรรหาคนซึ่งมีลักษณะ ๒ อย่าง คือ หนึ่ง เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ สอง คือคนที่จะเป็นจุดศูนย์รวมหรือตัวกลางที่จะนำเอาความรู้และข้อมูลจากภายนอกส่งไปให้แก่สภช. ขณะนี้สภาปฏิรูปแห่งชาติเกิดขึ้นแล้ว ความตั้งใจหลาย ๆ อย่างเริ่มมีขึ้น การปฏิรูปเรื่องคอร์รัปชัน เราได้เห็นท่านนายกฯ ประกาศแน่วแน่ว่าจะเอาจริง ในไม่ช้า คสช.เองจะเป็นตัวขับเคลื่อนในเรื่องของการปฏิรูป และการต่อต้านคอร์รัปชันอย่างแท้จริง

“ไม่มีประเทศไหนในโลกนี้จะปฏิรูปได้ถ้าพลังพลเมืองนั้นไม่เอาจริง ไม่จริงจังกับมันหรือเพิกเฉย เพราะการปฏิรูปที่แท้จริงนั้นมันไม่ได้อยู่ที่สภาปฏิรูปแห่งชาติ มันอยู่ที่การขับเคลื่อนของภาคประชาชน”

ฉะนั้น ณ วันนี้ข้ออ้างที่บอกว่าผู้นำขาดความตั้งใจนั้นคงไม่ใช่ ถ้าหากยังปฏิรูปไม่ได้ก็จะไปโทษสองข้อแรกนั้นไม่ได้เลย

มาข้อที่สามผมว่าข้อนี้แหละที่เป็นหัวใจสำคัญ ไม่มีประเทศไหนในโลกนี้จะปฏิรูปได้ถ้าพลังพลเมืองนั้นไม่เอาจริง ไม่จริงจังกับมันหรือเพิกเฉย เพราะการปฏิรูปที่แท้จริงนั้นมันไม่ได้อยู่ที่สภาปฏิรูปแห่งชาติ มันอยู่ที่การขับเคลื่อนของภาคประชาชน ให้สามารถเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในประเทศ ในสิ่งที่ดีงามในสิ่งที่สร้างสรรค์

ภาคพลเมืองของไทย ผมเรียนเมื่อซักครู่นี้แล้วว่า วันนี้มันได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว จากการรวมตัวของพวกท่านในวันนี้ แต่ในสภาพความเป็นจริงของภาคพลเมือง ในความรู้สึกของผมในอดีตจนถึงเดี๋ยวนี้ยังมีข้อจำกัดที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาและแก้ไข พลังพลเมืองไทยนั้นดูเหมือนมีมวลมหาศาล มีเป็นแสนมีเป็นล้านแต่พลังจริง ๆ นั้น มันยังไม่เกิดเท่าที่ควร จะผิดก็ ต้องให้อภัยผม แต่ผมคิดว่าในสายตาของผมที่พลังที่แท้จริงนั้นมันยังไม่ได้ถูกผลักดันออกมา

เหตุผลสำคัญประการแรก มันขาดการรวมตัวที่เหนียวแน่น มันขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เรามีมวลชนเรามีผู้นำองค์กร เรามีอะไรอีกหลายอย่าง แต่ผมมีความรู้สึกที่ว่าถึง

จะมีโอกาสที่จะได้มาประสานกันนั้นแต่ก็ยังเป็นการประสานที่ยังค่อนข้างหลวมและเฉพาะกิจ เรายังไม่มีการบริหารจัดการจนกระทั่งมันกลายเป็นพลังที่แท้จริง

มวลหมู่ประชาชนนั้นมันก็เหมือนกับน้ำ น้ำที่ขัง ณ จุดต่าง ๆ เป็นร้อยเป็นพันจุด มันก็เป็นได้แค่น้ำที่ถูกขังนิ่ง ถ้าสามารถทำให้มารวมกันได้ บริหารจัดการน้ำมวลมหาศาล ได้ มันจะเกิดประโยชน์มหาศาล ไม่ว่าจะเป็นการชลประทาน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างพลังงานของประเทศ มวลหมู่ประชาชนของไทยนั้นมีจำนวนมหาศาล ภาคประชาชนของเรามีมาก มีความตั้งใจสูงมาก แต่สิ่งที่ยังขาดคือการบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบ

ประการที่สอง มันเกิดจากข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูล ในเรื่องของความรู้ ในเรื่องของการสื่อความในระหว่างมวลชนทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นสำคัญระดับชาติ ที่นอกเหนือจากประเด็นของชุมชน

เหตุการณ์ที่ผ่านมาให้เราให้ความสำคัญอย่างสูงกับการสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชน แต่ละชุมชนพยายามช่วยเหลือกัน ท่านอาจารย์ประเทศกล่าวแล้วว่าต่อไปข้างหน้าอยากให้มีการประสานกัน ช่วยเหลือกันในทุก ๆ สิ่ง สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้นมันต้องมีข้อมูล จังหวัดน่าประสบความสำเร็จสูงทำไมจังหวัดอื่นไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว ในชุมชนจะมีความรู้ ความเข้าใจใหม่ในประเด็นที่สำคัญในระดับชาติ

ในขณะนี้ ข้อมูลพร้อมไหม ทำอย่างไรที่พวกท่านจะไปถกกันไปคุยกันว่าในประเด็นเหล่านั้นควรจะเป็นอย่างไร ในประเด็นเหล่านี้ผมเคยได้เรียนท่านอาจารย์ประเทศ บอกว่าองค์กรทั้งหลายที่มีอยู่นั้น มันต้องเชื่อมโยงกัน ไม่ต้องเป็นหนึ่งแต่หากไกลมาเชื่อมโยงกันได้

งบประมาณส่วนหนึ่งนั้นต้องทุ่มไปในส่วนที่จะให้สื่อกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยใหม่นั้น เรื่องสื่อสารมวลชน เรื่องโซเชียลมีเดีย เรื่องของทีวี เป็นต้น เหตุผลเพราะว่าการที่เราจะพัฒนาทีละชุมชนนั้น ความดีมันเกิดช้ากว่าความชั่วที่มันกระจายไปที่เดียวทั่วประเทศได้ แต่ว่าเมื่อเราขาดข้อมูลร่วมกัน เราขาดความเข้าใจร่วมกันในประเด็นระดับชาติ มันทำให้การยับได้ยับลำบาก เพราะเราไม่รู้จริงในประเด็นเหล่านั้น

ในประการที่สาม ผมคิดว่าประเด็นการปฏิรูปนั้น เรามีความตั้งใจแต่กิจกรรมของการปฏิรูปต่างหาก ที่เรายังไม่ชัดเจนว่าเราจะทำอะไร จะถกอะไรกันเพราะความรู้ความเข้าใจนั้นยังไม่เพียงพอ ยกตัวอย่าง ประเทศฟิลิปปินส์นั้น พลังประชาชนเข้มแข็งมากเขาโค่นล้ม ประธานาธิบดี มาร์กอส ได้ และอีกครั้งหนึ่งประมาณปี ๑๙๘๐ สามารถโค่นล้มประธานาธิบดีอีกคนหนึ่งไปได้ แต่หลังจากโค่นล้มไปแล้วกลับบริหารจัดการไม่ได้ ไม่สามารถผลักดันให้เกิดการปฏิรูปประเทศฟิลิปปินส์ได้ เสียเวลาไป ๓๐ - ๔๐ ปี

“มวลหมู่ประชาชนนั้นเหมือนน้ำ น้ำที่ขังอยู่ที่ต่างๆ เป็นร้อยจุด พันจุด มันก็เป็นแค่น้ำขังนิ่ง ถ้าสามารถทำให้มารวมกันได้ บริหารจัดการได้ มันจะเกิดประโยชน์มหาศาล”

ทั้งที่มวลชนนั้นมีมหาศาล ขนาดอำนาจของประธานาธิบดีมีท่วมท้น แต่ก็ยังต้านพลังมวลชนของเขาไม่ได้ แต่จนแล้วจนรอดการเมืองเขายังเหมือนเดิม คอร์รัปชั่นเขายังเหมือนเดิม ทุกอย่างยังเหมือนเดิม มาดีขึ้นในยุคประธานาธิบดีคนปัจจุบันที่เอาจริงเอาจังจนประเทศของเขาได้จัดระดับโดยขึ้นองค์กระระหว่างประเทศ ทำไมมันเป็นอย่างนั้น

หันมาดูที่เกาหลีใต้ที่ประสบความสำเร็จมากด้านเศรษฐกิจ แต่อีกหลายเรื่องของเขา โดยเฉพาะเรื่องคอร์รัปชั่น เป็นเรื่องใหญ่ทุกคนล้วนบอกว่าเรื่องนี้เป็นมะเร็งของเขาเลย ฉะนั้นผู้สมัครประธานาธิบดีของเขาทุกคน จะต้องอ้างว่าการปราบคอร์รัปชั่น คือ หัวใจ ระยะเริ่มต้นพลังพลเมืองของเขามารวมกันมหาศาลแต่ใช้อารมณ์ไม่มีสติ ผลปรากฏว่าต้องไปอยู่ในคุก ติดคุกกันระนาว แต่ตั้งแต่ประมาณปี ๑๙๘๙ เป็นต้นมา ถ้าผมจำไม่ผิด หลายอย่างเปลี่ยนแปลงไป ผู้นำชุมชนผู้นำองค์กรซึ่งมีเป็นร้อยๆ แห่งเริ่มมีการจัดตั้งเครือข่ายกระจายไปทั่วประเทศ จากร้อยเป็นพันจากพันเป็นหมื่นที่สำคัญมีการรวมตัวเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกาหลีใต้อย่างชัดเจนชื่อว่า CCEJ : Citizen Coalition for Economic Justice แปลว่า การรวมตัวของภาคพลเมือง เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

องค์กรนี้จัดตั้งขึ้นโดยมีกลไกเชื่อมโยงเครือข่ายประเทศ ในปี ๑๙๙๒ ได้ระดมความคิดเห็นนำเสนอข้อเสนอ ๕๔ ข้อ ๕๔วาระของการปฏิรูปประเทศ ผลักดันออกมาเป็นกฎหมายได้สำเร็จ วาระสำคัญๆ เช่น วาระว่าด้วยการใช้ชื่อจริงในการทำกิจกรรมทางการเงิน

กฎหมายฉบับนี้ถูกผลักดันมาได้ในที่สุด เขาผลักดันกฎหมายคอร์ปชั่นนี้ให้ความคุ้มครอง และให้รางวัลแก่ผู้ที่เปิดเผย เหล่านี้เป็นต้น เขาผลักดันกฎหมายว่าด้วยการใช้จ่ายของพรรคการเมือง และที่สำคัญเขาสามารถทำลายเครือข่ายคอร์ปชั่นของบริษัทยักษ์ใหญ่ ที่เราเรียกในภาษาเกาหลีว่า “แซโบล” เพื่อรักษาผลประโยชน์ของบริษัทขนาดเล็ก

กิจกรรมของเขานั้นไม่ใช่เท่านั้น เขายังมีกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง เฝ้าระวังการเลือกตั้ง เฝ้าระวังงบประมาณแผ่นดินของประเทศ ถ้าเมื่อไรมีข้อผิดพลาด เห็นข้อผิดพลาด เขาเคลื่อนไหวทันที แต่การเคลื่อนไหวของเขานั้นเป็นการเคลื่อนไหวอย่างสงบ ใช้ความรู้เสนอเป็นข้อเสนอแนะทางเลือก ส่งผ่านไปให้สภาออกมาเป็นกฎหมาย ไม่มีการใช้อัดตา ไม่มีการใช้อารมณ์ ไม่มีการปลุกปั่น ที่สำคัญอย่างยิ่งเขาถึงขนาดมีการรณรงค์เชิงลบ (Negative Campaign) หมายความว่า นักการเมืองคนไหนมีประวัติการคอร์ปชั่น ทั้งองค์กร เครือข่ายของเขานั้นทำบัญชี ออกมาเป็นบัญชีดำ รณรงค์ไม่ให้เลือกคนคนนี้ สรปนักรการเมืองของเกาหลีได้สอบตกกันระนาว ของเรามีหลายบีก บีก ๆ ทั้งนี้ ทำไมบีกกว่าพลังพลเมือง พลังพลเมืองของเขามีทั้งความรู้ มีทั้งข้อมูล มีทั้งการบริหารจัดการและมีการเคลื่อนไหวอย่างสงบ สามารถเดินหมากจนสามารถเอาอดีตประธานาธิบดีสองคนเข้าคุกได้

หันกลับมาประเทศไทย พลังของท่านมีทั้งประเทศ เครือข่ายมีทั้งประเทศ โจทย์คือจะตกลงกันอย่างไร จะสร้างเครือข่ายเหล่านี้มองไปที่คอร์ปชั่นเป็นจุดแรก จุดนี้เป็นจุดที่จะระดมพลังทั้งประเทศ เพราะถ้าคอร์ปชั่นยังมี การเมืองยังเลว อย่าหวังว่าอะไรจะดีได้ ผมถามท่าน ผอ.พอช. (นายพลากร วงศ์กองแก้ว) เมื่อครูนีว่า พอช. ได้งบประมาณอะไร ทั้งที่เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ท่านบอกว่าบางปีได้ลดลง นี่มันอะไร เหล่านี้ เป็นต้น ท่านก็ต้องเปล่งเสียงของท่านออกมา เปล่งอย่างสงบผ่านไปให้สภา ว่าอนาคตข้างหน้าเราจะสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง มันต้องมีทั้งคนทั้งทรัพยากร เราต้องการสร้างเครื่องมือในการสื่อสาร สิ่งเหล่านี้ต้องมีการใช้สื่อสารมวลชน ทิวฟรี ทิวประชาชนท่านต้องการ นี่คือการที่จับต้องได้ ทำได้ ถ้าท่านสามารถเชื่อมโยงได้ดี รากหญ้าเข้มแข็ง ถ้าท่านทำได้อย่างนั้นมันจะกลายเป็นพลังพลเมืองที่บริสุทธิ์ ไม่มีใครมาแอบแฝง ไม่มีใครมาปลุกปั่น มาให้ข้อมูลเท็จกับท่านได้เลย

เมื่อครุ่นนี้ผมเห็นท่านที่มาร่วมเวทีนี้ คุณกัน สนุกสนาน มีความมุ่งมั่นมีความตั้งใจ ผมนึกในใจว่าประเทศนี้ไม่ควรเป็นประเทศที่ต้องทะเลาะเบาะแว้งกันเลย ประเทศไทยไม่ได้เกิดมาให้ทะเลาะ ทุกคนรักกันอยู่แล้ว แต่มาถึงวันนี้ได้อย่างไร เราต้องทำให้สิ่งนี้หายไปในประเทศไทย คืบสู่ความรักใคร่ ออมชอบกันให้ได้

“**ห้วงเวลานี้ไม่ใช่ห้วง
เวลาของการพูดอีกแล้ว
มันเป็นห้วงเวลาของการ
กระทำ**”

ฉะนั้นผมยกตัวอย่างเกาหลีใต้ให้ท่านฟัง เพื่อให้ท่านรู้ว่าบทบาทของท่านนั้นคือการเป็นคนสะท้อนปัญหาให้กับสภาปฏิรูป การพัฒนานโยบายดี ๆ เสนอสภาปฏิรูปแห่งชาติ การเฝ้าระวังการส่งเสียง การเคลื่อนไหวอย่างสงบ รวมทั้งที่อาจารย์ประเวศได้แนะนำเมื่อครุ่นนี้เป็น การสร้างพื้นที่ ในส่วนของผู้นำใหม่ ให้กับประเทศ

ประธานาธิบดีจีนนั้นเคยกล่าวว่า การบริหารคนขนาด ๑,๓๐๐ ล้านคนมันต้องประณีต เหมือนกับการทอดปลาในกระทะ ถ้าการทอดปลาไม่ประณีตมันจะเกรียมเป็นบางแห่ง กรอบเป็นบางแห่ง ไหม้เป็นบางแห่ง ฉะนั้นผู้นำของเขาที่มาจะต้องเข้าใจปัญหา รู้ปัญหาของประเทศ ทั้งในระดับบนและระดับล่าง ผู้นำของเราในอดีตบางที่มาจากไหนเราก็กังยังไม่รู้ และประเทศมันจะพัฒนาไปได้อย่างไร อันนี้คือโจทย์ใหญ่ที่พวกเราจะต้องคิด วันนี้ผมบอกแล้วว่าผมเห็นการเริ่มต้นที่มันเริ่มเกิดขึ้น และการเริ่มต้นนี้จะได้ประโยชน์มหาศาลกับท่านเองถ้ามันได้รับการพัฒนา การยกระดับ “**ห้วงเวลานี้ไม่ใช่ห้วงเวลาของการพูดอีกแล้ว มันเป็นห้วงเวลาของการกระทำ**” ท่านประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้มาร่วมงานกับท่าน สภาปฏิรูปแห่งชาติ นั้นเป็นกลไกสำคัญที่ท่านจะ ป้อน ข้อมูล ไปให้ เป็นตรรกะที่สมเหตุสมผลและเป็นการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนที่บริสุทธิ์และสงบ

ผมหวังอย่างยิ่งว่าพวกท่านจะสามารถร่วมกันเป็นหัวใจ เป็นจิตใจดวงเดียว ลดอัตตาที่เคยมี องค์กรทั้งหลายเชื่อมโยงเครือข่าย จากที่นั่งเบาะหลังมานั่งเบาะหน้าขับเคลื่อนงานปฏิรูป

แล้ววันหนึ่งพลังพลเมืองของท่านจะเป็นพลังที่แท้จริงเหมือนกับเกาหลีใต้ ขอขอบคุณ
ครับ

สปช.ไม่อาจทำเรื่องปฏิรูปได้สำเร็จตามลำพัง ความคิดอ่าน ความร่วมมือจากทุกคนคือพื้นฐานที่จะทำให้สำเร็จ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์
ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ท่านอาจารย์ประเวศ ท่านอาจารย์สมคิดและท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่านครับ

อันที่จริงผมได้เตรียมตามหัวข้อที่ผู้จัดได้มอบหมายให้ แต่หลังจากที่ได้ฟังท่านอาจารย์ประเวศและท่านอาจารย์สมคิดแล้ว มีความรู้สึกต้องตัดสินใจว่าที่เตรียมมาป่วยการ แต่เพื่อไม่ให้ที่เตรียมมาเสียของ ซึ่งหลายท่านก็ตั้งอกตั้งใจและคอยปรามและคอยเตือนว่าไม่ให้เสียของ คราวนี้จะต้องไม่เสียของ ก็จะขออนุญาตใช้ส่วนที่ที่เตรียมมาแล้วพอสังเขปสักนิดหนึ่ง และจะได้ต่อความจากตรงนั้น

จริงแล้วเมื่อตอนที่เราเข้ามาทำหน้าที่ส่วนหนึ่งหลังจากที่ คสช. ได้ตั้งขึ้นมาและให้เราขึ้นมาเป็นสภาปฏิรูปแห่งชาติ เราก็ตั้งคำถามว่า ปฏิรูปหมายถึงอะไร เพราะหลายคนคิดเพียงแต่ว่า ป้ายรถประจำทางตั้งตรงนี้ไม่ถูกที่ ขอให้ย้ายอย่างนี้ก็ปฏิรูป ถ้าอยู่ในเมืองและเขาไม่มาเก็บขยะ จัดการให้เขามาเก็บขยะอย่างนี้เรียกปฏิรูป เรื่อยไปจนถึงต้องใช้กำลังในการ

เคลื่อนย้ายอะไรบางอย่าง เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราเข้าใจเอาเองตลอดว่าอย่างโน้นก็ปฏิรูป อย่างนี้ก็ปฏิรูป นี่เป็นปัญหาเบื้องต้นที่จะเป็นเหตุให้เสียของ

เพราะฉะนั้นลองไปดูสิครับใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต ใช้คำว่าปฏิรูปเบา บางเหลือเกิน เป็นคำวิเศษ แปลว่าสมควรหรือ เหมาะสม ถ้าเป็นคำกริยาแปลว่าปรับปรุงให้ สมควร เรื่องการปฏิรูปบ้านเมือง สุดท้ายอ่าน แล้วไม่รู้ว่าเป็นปฏิรูปคืออะไร เพราะทำให้สมควร สมควรของใคร สมควรเมื่อไร ผมไม่ได้เล่นคำ นะ แต่ว่าจะให้เห็นว่าตัวนี้แหละคือสิ่งที่เรา ต้องคิดเปลี่ยนการเปลี่ยนแปลงซึ่งพจนานุกรม

“เราต้องการหยุดคิดกัน สักหน่อย ว่าเราปฏิรูปไปหา อะไร จากนั้นไประยะหนึ่งต้อง หาให้เจอ ถ้าหาไม่เจอแสดง ว่าปฏิรูปเสียของ”

เป็นการอธิบายว่าเป็นคำกริยา แปลว่าแปลลึกลงไปจากลักษณะเดิม หรือเอาสิ่งหนึ่งมาแทนสิ่ง หนึ่งโดยกรรมวิธีต่างๆ ฉะนั้นการที่เอาสิ่งหนึ่งมาแทนสิ่งหนึ่งมันคือการเปลี่ยน มันคือการ ปฏิรูปใช่ไหม ก็ตอบว่าใช่ ถ้าใช่ข้อนี้แหละครับที่เกิดปัญหาที่ท่านอาจารย์สองท่านพูดว่า แล้ว มันจะเป็นไปอย่างที่เราต้องการหรือเป็นไปตามที่เราปรารถนาได้หรือไม่ แล้วได้อย่างไร

สิ่งที่น่าสนใจคือรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ปี ๒๕๕๗ นี้ ในส่วนที่เป็นมาตรา ๒๗ บอก ให้มีสภาพปฏิรูปแห่งชาติ มีหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะ ให้เกิดการปฏิรูปด้านต่างๆต่อไปนี้ และ ไล่เรียงรัฐธรรมนูญ การเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม การ ปกครองท้องถิ่น การศึกษา เศรษฐกิจ พลังงาน สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม สื่อสารมวลชน สังคม และอื่น ๆ และบังเอิญผมเป็นคนหนึ่งที่ได้รับการสรรหามาจากเรื่องอื่น ๆ ซึ่งตั้งใจจะทำงาน อะไรก็ตามที่เหลือ หรืออื่นอะไรก็ตามที่เหลือ แปลว่าทุกเรื่อง

คำว่าสังคมเป็นหนึ่งในนั้น แปลว่าการปฏิรูปสังคมเป็นกลไกสำคัญเป็นเครื่องมือสำคัญ และเป็นเป้าหมายสำคัญ เป็นกระบวนการสำคัญที่เป็นหนึ่งที่จะต้องทำในครั้งนี้

คำถามสำคัญที่เกิดขึ้น เหมือนที่ท่านอาจารย์ประเวศ ท่านอาจารย์สมคิดได้กรุณานำ มาถึงจุดนี้คือว่า เราหยุดคิดสักหน่อยดีไหมว่าปฏิรูปไปทำอะไร พุดง่าย ๆ ปฏิรูปไปหาอะไร จากนั้นและระยะหนึ่งต้องหาสิ่งนั้นให้เจอ ถ้าหาไม่เจอแสดงว่าปฏิรูปเสียของ ปฏิรูปยังไม่เสร็จ

ผมตกใจเมื่อกี้ท่านอาจารย์ประเวศพูดว่าฉันต้องใช้เวลา ๒๐ ปี ไม่ได้แปลว่าสภาพปฏิรูปต้องอยู่อีก ๑๐ ปี หรือ ๒๐ ปี เพราะอาจารย์ได้อธิบายไว้ชัดเจนว่าโดยรัฐธรรมนูญคงประมาณปีหรือปี เศษๆ ยังเถียงกันอยู่ว่าจะหย่อนไปถึงปี ๒๕๕๙ หรือเปล่า แต่ว่าอายุฉันก็แค่นั้นแหละ ถ้าสภาพปฏิรูปแห่งชาติอยู่ถึงปี ๒๕๕๙ ก็มองว่าเต็มที่แล้วเพียงแต่ระบบความคิดแนวทางวิธีทั้งหมดคงต้องวางไว้แล้ว แต่การปฏิรูปอาจจะต้องดำเนินการต่อ เต็มใจต้องว่ากันว่าโดยกระบวนการ

โจทย์สำคัญที่ต้องคิด คือเราจะปฏิรูปประเทศคราวนี้ซึ่งท่านอาจารย์สมคิดบอกแล้วว่าไม่เคยมี เราไม่เคยมีอย่างนี้มาก่อน แล้วเราจึงต้องคิดว่าแล้วเราจะปฏิรูปไปทำไม ปฏิรูปไปทำอะไร หรือปฏิรูปไปหาอะไร คำตอบนั้นคือเป้าหมายของการปฏิรูปเราต้องเดินไปสู่เป้าหมายเหล่านี้ เราไม่ได้คิดเอง เพราะตัวเป้าหมายเหล่านี้ รัฐธรรมนูญซึ่งสื่อเรียกว่าพิมพ์เขียวฉบับนี้บอกไว้แล้วว่าการปฏิรูปคราวนี้อยากเห็นสิ่งที่เกิดจากการปฏิรูป ๖ เรื่อง คือ

เรื่องที่หนึ่ง เราอยากเห็นประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เพราะฉะนั้นปฏิรูปแล้วไม่เสียของคือต้องเห็นสิ่งนี้ ต้องเห็นประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขผมย้ำว่ามี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ไม่ใช่เหมาะสมกับสังคมอื่นไม่ต้องลอกเลียนแบบ ไม่ต้องใช้โมเดลของใคร ไม่ต้องดูแบบของใคร เรียนรู้แล้วจาก ๒๔๗๕

เรื่องที่สอง ปฏิรูปแล้วเราต้องมีระบบการเลือกตั้งที่สุจริตและเป็นธรรม แปลว่าที่ผ่านมาไม่ค่อยสุจริตไม่ค่อยเป็นธรรม คราวนี้ปฏิรูปแล้วต้องสุจริตและต้องเป็นธรรม หลักแนวทางการนั้นคือสิ่งที่เราจะต้องคิดว่าทำอย่างไร จึงจะได้สิ่งนี้

ประโยชน์เป้าหมายประการที่สาม ปฏิรูปแล้วต้องมีกลไกที่ป้องกันและจะจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ คำในรัฐธรรมนูญนี้ขยายความได้ดี ก่อนหน้านี้เราก็คล้ายมีการป้องกันขจัดและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบอยู่ แต่มันอาจจะไม่ค่อยมีประสิทธิภาพหรือมีประสิทธิภาพกับบางคนหรือไม่มีประสิทธิภาพกับบางคน ไม่ควรเลือกปฏิบัติ ละเว้นการไปปฏิบัติ หรือสองมาตรฐานหรือหลายมาตรฐาน ปฏิรูปคราวนี้จะต้องเกิดกลไกการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ แปลว่าเราต้องเห็นสิ่งนี้

ประการที่สี่ ขจัดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผมขอขอบคุณท่านอาจารย์ประเวศ ท่านอาจารย์สมคิด ที่กรุณาพูดตรงจุดนี้ไป แล้วผมจะไม่ย่ำและไม่จำเป็นต้องย่ำอีก ปฏิรูปคราวนีประเทศไทยต้องลดความเหลื่อมล้ำ ปฏิรูปคราวนีประเทศไทยต้องมีความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งหมด การพัฒนาประเทศจะยั่งยืน แต่นี้เป็นเงื่อนไข ถ้าเราทำไปแล้วยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมได้เสียของ

ประการที่ห้า ปฏิรูปจะต้องให้กลไกของรัฐสามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง สะดวกและรวดเร็ว ข้อนี้เป็นตัวพื้นฐาน

สุดท้าย**ประการที่หก** ปฏิรูปแล้วต้องมีการเร่งรัดใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ถ้าปฏิรูปคราวนีจบแล้วยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ยังมีเรื่องปฏิบัติและละเว้นปฏิบัติปฏิรูปคราวนีเสียของ

สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติทุกคนเข้าใจหัวข้อนี้เป็นอย่างดี ตั้งแต่วันแรกที่มาทำงาน คำถามสำคัญอยู่ตรงนี้ คือเราจะทำอย่างไรที่จะบรรลุเป้าหมายทั้ง ๖ ข้อนั้น

คราวนีมาเรื่องสังคมเพราะประเด็นสำคัญที่สุดในวันนี้คือการปฏิรูปสังคม ปฏิรูปการเมืองปฏิรูปการบริหารแผ่นดินมันมีอีกหลายเวที แต่วันนี้เป็นเรื่องของสังคม ผมไปพลิกดูในพจนานุกรมคำว่าสังคมนั้นเป็นคำนามอธิบายว่า “ชุมชนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน” เช่น สังคมชนบทอีกรวมการหนึ่งพูดถึงวงการหรือสมาคมของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเช่น สังคมชาวบ้าน ข้อนี้ทำให้เราได้คิด ว่าเวลาเราพูดถึงสังคมนี้นี้ไม่ได้แปลว่าเมือง ไม่ได้แปลว่านครหลวง ไม่ได้แปลว่ารัฐบาลเท่านั้น ตรงนี้แหละครับที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ผมเดาว่าเมื่อเราแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปแห่งชาติ ก็มีคณะกรรมการหลายคณะ และคณะกรรมการคณะหนึ่งที่จับโจทย์เรื่องนี้สำคัญคือเรื่องสังคม เป็นตัวหลัก กรรมการชุดนี้ซึ่งท่านประธานอยู่ที่นี่

คณะกรรมการชุดนั้นก็มือนุกรรมการปฏิรูป ขณะนี้มีอยู่ ๓ ชุด ชุดหนึ่งปฏิรูประบบที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่นและสังคม ผมเอาตรงนี้มาเล่าเพื่อที่จะได้เห็นว่ายาวเราจะช่วยกันอย่างไร ชุดที่ ๒ คณะอนุกรรมการปฏิรูประบบส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเสริมสร้าง

ความเข้มแข็ง แก่เด็กเยาวชนและสตรี ผู้สูงอายุและครอบครัว และชุดที่ ๓ ปฏิรูประบบ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

ความซับซ้อนของเรื่องนั้นมันมีมากพอ ๆ กับที่เรานึกถึงประเด็นว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ตรงนี้จะอยู่ที่ ๓ - ๔ อย่างคือ หนึ่ง ความหมายที่แท้จริงของคำว่าสังคม เมื่อกี้ที่ผมยกตัวอย่าง เรื่องบุรุษ เป็นเพียงแค่มิให้วงแหวนหวอนอนเท่านั้น แต่สิ่งที่ต้องคิด คือ นัยยะจริง ๆ ของคำว่าสังคม เราจะหมายถึงอะไรแล้วรวมความอะไรบ้าง

สอง ขอบข่ายครอบคลุมตามความหมายและนัยยะข้างต้น คำบางคำที่กรรมาธิการได้ ยกและพูดกันแล้ว คล้ายกับรวมไปหลายเรื่อง เช่น คำว่าผู้ด้อยโอกาส แต่คำว่าผู้ด้อยโอกาส ยากมาก บ่อยครั้งจะเข้าใจว่าการด้อยโอกาสทางสังคมหรือด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและถ้าด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ ในแผนพัฒนาของเราหลายครั้งเรียกอันนี้ว่า คนจน ความจริงตัวเหล่านี้ ไม่ใช่สถานะด้อยโอกาสที่เบ็ดเสร็จ

ผมยังนึกคนชายขอบนะครับ สัปดาห์แรกที่เข้าทำหน้าที่ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ มี คณะบุคคลเข้ายื่นประเด็น ถึงสภาปฏิรูปแห่งชาติให้พิจารณา ให้ความช่วยเหลือ เขายื่นกับผมเป็นกลุ่มคนซึ่งไร้สัญชาติ และที่ประหลาดคือว่า พ่อได้สัญชาติไทย แม่ได้สัญชาติไทย แต่ ลูกซึ่งกำลังจะจบมหาวิทยาลัยราชภัฏปีนี้ยังไม่ได้สัญชาติ คำถามว่ายื่นขอสัญชาติแล้ว ๕ ปีเศษ ยังไม่ได้แล้วมีอย่างนี้ทั้งหมู่บ้าน และก็มีเต็มไปหมดที่ชายขอบ นี่ก็เป็นการด้อยโอกาส ผมคิดว่าความด้อยโอกาสของเขาจะชัดมากขึ้นเมื่อจบแล้วไม่สามารถทำงานที่ไหนได้ เพราะไม่มีสัญชาติ นี่เป็นตัวอย่างเท่านั้น เป็นเรื่องซับซ้อน

สามคือ ความหมายและนัยยะนั้น เป็นปัญหาและเป็นจุดอ่อนในปัจจุบัน เรามักจะปฏิรูปโดยมักตั้งว่าวันนี้เป็นปัญหา และเอาตัวปัญหาเป็นตัวโจทย์และแก้ปัญหานี้ การแก้ปัญหาคือจุดอ่อนวันนี้ไม่ใช่ปฏิรูปเพียงเท่านั้น เพราะอาจจะนำไปสู่ปัญหาใหม่อีกอันในวันพรุ่งนี้ก็ได้ ต้องระวัง ผมยังคิดว่าปัญหาแรงงานข้ามชาติเป็นตัวอย่าง เราต้องมองเรื่องนี้ด้วยความระมัดระวัง การแก้ปัญหานี้ไม่ใช่การปฏิรูป เราต้องแก้ปัญหานี้แน่ แต่ไม่ใช่ปฏิรูปความยากอยู่ตรงนี้

สี่ มิติที่ความหมายและนัยยะนั้นจะเปลี่ยนไปในอนาคต เมื่อกรรมาธิการนี้พูดถึงเรื่องประเด็นการปฏิรูประบบเพื่อเด็ก ถ้าเรามองเด็กวันนี้เอาละถ้าหมายถึงอายุ ๒ - ๓ ขวบขึ้นไป

จนถึง ๑๐ กว่าต้น ๆ ๑๐ กว่าปีข้างหน้าเด็กเหล่านี้จะกลายเป็นเยาวชน อีก ๑๐ ปีคนเหล่านี้เป็นผู้ใหญ่หมดแล้ว การปฏิรูปจึงต้องมองด้วยความพิถีพิถัน เพราะพลวัตและการเปลี่ยนแปลงมันเคลื่อนไปตลอดเวลา ผมคิดว่านี่คือความยากของการปฏิรูป

ที่เอ่ยทั้งหมดไม่ได้แปลว่ายากแล้ว ไม่ทำนะครับ อย่างไรก็ตามก็ต้องทำ ฤกษ์งามของ การปฏิรูปนั้นจึงน่าจะอยู่ที่การเลือกที่จะ ปฏิรูปสังคมในบางความหมายและบางนัย ะที่มีผลกระทบอย่างสำคัญมาก เราทำทุก เรื่องในรอบปีนี้น่ากลัวยากมาก แต่เราต้อง จับประเด็นที่มีนัยยะสำคัญมาก ๆ มาว่ากัน ถ้าเรามีโอกาสเราก็เดินทางประเด็นอื่น แต่ ที่สำคัญคือว่าเมื่อปฏิรูปเมื่อทำการไปแล้ว จะต้องบรรลุเป้าหมาย ๖ ประการที่พูดถึง เมื่อชักรุ่นนั้นเท่ากับเรายังทำไม่สำเร็จ

“ฤกษ์งามสำคัญของการปฏิรูป อยู่ ที่ การเลือก เรื่อง ที่มี ผลกระทบอย่างสำคัญ เราทำ ทุกเรื่องในคราวเดียวไม่ได้ ต้อง จับประเด็นสำคัญมาก ๆ มาว่า กัน”

ผมคิดว่าข้อที่ต้องเป็นข้อสังเกตก็คือ เพียงเท่านั้นก็นับว่าเกินกำลังมาก ลำพัง กรรมการ คณะกรรมการคงไม่อาจดำเนินการได้ ลำพังกรรมการคงไม่มีทางทำให้เสร็จ และรอบคอบได้ ไม่ใช่กรรมการไม่ตั้งใจ ไม่ใช่ไม่รอบคอบ ไม่ได้พยายามไม่ใช่ และก็ไม่ใช่ คณะกรรมการไม่ได้ทำ ไม่ได้หลงลืม แต่สภาพปฏิรูปโดยรวมก็มีส่วน

ผมจะขยายความซักนิด เพราะว่าบางประเด็นที่สภาพปฏิรูปมองภาพของการปฏิรูปที่ รัฐธรรมนูญกำหนด ๑๑ ประเด็นนั้น และประเด็นสุดท้าย คือเรื่องอื่น ๆ นั้นมันครอบคลุมมาก เมื่อเราแตกกลุ่มสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติมาเดินเรื่องเหล่านี้ เรียกว่าเป็นด้าน ๆ ความจริงก็ ไม่ใช่ด้านหรือก็เป็นกลุ่ม ๆ รวม ๑๘ กลุ่ม ปรากฏในเวลาต่อมาว่าบางประเด็นที่จะต้องปฏิรูป ที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยปรับระบบบางอย่าง มันเป็นเรื่องของกรรมการมากกว่า ๑ กรรมการ มันโยงเป็นลูกโซ่เลยครับ เช่น การจัดการปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งท่านอาจารย์ สมคิดพูดถึงเมื่อชักรุ่นและเป็นหัวใจ เรามีกรรมการชุดหนึ่งดำเนินการเรื่องนี้ การปฏิรูป ระบบที่จะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันทุจริตและประพฤติมิชอบ แต่ปรากฏไม่ใช่เท่านั้น กรรมการ ดูเรื่องการศึกษา ก็พบว่าจริงแล้วกระบวนการเรื่องนี้ต้องแก้ที่สำนึกตั้งแต่เด็ก และอาจจะต้อง

แก้ที่ส่วนของระบบการศึกษาด้วย กรรมวิธีการที่ดูเรื่องสังคมก็พบแล้วแหละว่า จิตสำนึกเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาเท่านั้น ครอบครัว ชุมชน ทุกคน ต้องใส่ใจกับปัญหาที่ว่าและผมคิดว่าตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญ

ขออนุญาต ถ้าวันใดผมกลับจากสภาปฏิรูปแห่งชาติเร็วพอทันฟังข่าว ผมจะฟังข่าวสรุปข่าวทางโทรทัศน์ เมื่อวานคืนมีเรื่องมหัศจรรย์ ว่าตำรวจ พันตำรวจโทตั้งด่านสกัดจราจรที่เมืองสกลนคร มีผู้ขับรถแหกด่านไม่ให้จับกุม ไม่ให้ตรวจค้น ตำรวจก็ตามขับรถปาดหน้า พันตำรวจโทขออนุญาตดูใบขับขี่และให้เป่าตรวจแอลกอฮอล์ คลิปยาวถึง ๕ นาที ชัดเจนเลยว่า ไม่รู้หรือว่าข้าพเจ้าเป็นใคร รู้แล้วจะหนาว ในคลิป นั้นพันตำรวจโทผู้นั้นตอบว่าไม่ทราบ ท่านไม่ให้บัตรประจำตัวและใบขับขี่จะทราบได้อย่างไร เขาก็ยกโทรศัพท์ขึ้นพูดกับผู้กำกับภูธรจังหวัดสกลนคร จะพูดอะไรไม่รู้ เพราะในคลิปไม่ได้ยินแต่สุดท้ายเขาส่งโทรศัพท์ให้พันตำรวจโทที่จับพันตำรวจโทก็รายงานเฉยๆ ว่าจับเพราะอะไร จากนั้นก็จบ ปรากฏว่าคนคนนั้นเป็นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง ผมไม่ได้ตำหนิอะไรใครทั้งสิ้น ผมว่าไปตามสรุปข่าว และดันเป็นคนบดีคณะกรรมการจัดการสองตำแหน่งควบ

เมื่อวานนี้ผมกลับมาสองทุ่มครึ่ง จากสภาปฏิรูปแห่งชาติดูข่าวอีก เป็นข่าวภาคต่อตอนจบ ว่าขึ้นสถานีตำรวจแล้วขอภัยผู้กำกับและขอภัยทุกคนที่เกี่ยวข้องเป็นอันว่ายุติเรื่อง มันจบง่ายอย่างนั้นหรือ ผู้กำกับบอกว่าขอโทษแล้ว แล้วกันไป แต่คิดว่ากันต่อ ผมยังคิดว่าสำนึกของคนเป็นครู ประพฤติอย่างนั้นอยู่ไม่ได้ต้องเปลี่ยนอาชีพแล้วด้วยซ้ำ แล้วขับรถด้วยนะครับ แต่การเมาสุราไม่สามารถพิสูจน์ได้เพราะไม่เป่า เนื่องจากไม่ยอมลงจากรถ ตัวอย่างอย่างนี้เป็นตัวอย่างเล่าจากข่าว บังเอิญหลังจากที่จะบรรยายในวันนี้ ฟังข่าวนี้อแล้วผมคิดว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องปฏิรูปแน่ๆ และไม่ใช่ปฏิรูปบุรุษคนเดียว นี่แน่ๆ ปฏิรูประบบความเชื่อของสังคม ความคิดของสังคมว่าคุณขอโทษแล้วพฤติกรรมนี้จะต่ออีกหรือไม่ ไม่มีใครรู้ เพียงแค่นั้นหรือเราแก้ปัญหาที่เพียงแค่นั้นหรือ ปฏิรูปจบที่นี้ไม่ได้ ผมคิดว่าตัวอย่างอันนี้เป็นอันหนึ่ง เป็นตัวอย่างที่ทำให้ต้องคิด

ผมอยากจะพูดต่อว่า ลำพังสภาปฏิรูปแห่งชาติ ลำพังกรรมาธิการทำเรื่องนี้ เพียงเท่านั้นยากมาก แม้ว่าในรอบ ๑ ปี เราจะมองแค่ระบบแนวคิดที่ต้องปรับเปลี่ยนและบางเรื่องต้องออกกฎหมายใหม่ ยากมากเลย ดังนั้นก็ขออนุญาตยืมความคิดของอาจารย์ทั้งสองท่าน ประการสำคัญที่ทำให้เรื่องนี้ไม่เสียของอยู่ที่ท่านที่นี่และยังอยู่ที่บ้านอีกทั้งหมดต้องช่วยกัน ช่วยกันตั้งแต่เรื่องสำนึก

**“การปฏิรูปเราทำโดย
สภาปฏิรูปแห่งชาติเพียงลำพัง
ไม่สำเร็จ ต้องอาศัยความ
คิดเห็นและพลังจากทุกภาค
ส่วนร่วมมือกัน”**

เลยครับ ช่วยกันตั้งแต่เริ่มคิด ช่วยกันตั้งแต่ลงแรงออกพลังเลยครับ การรวมกลุ่มการรวมตัวไม่ใช่การประชุมเพียงสนุกสนานเท่านั้น แต่ต้องตั้งโจทย์สำคัญว่าเราจะบำเพ็ญอะไร ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตรงจุดนี้แหละครับ แต่ถ้าบังเอิญเป็นประเด็นที่ต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงถึงรากฐานของระบบและโครงสร้างส่งมาที่ สปช. โดยกรรมาธิการของหม้ออำพลนี้แหละ เดี่ยวเราช่วยกันให้สำเร็จ

ผมคิดว่ามีอีกหลายเรื่องที่เราช่วยกันได้ และก็เป็นความหวังของกรรมาธิการเอง เป็นความหวังของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ของผมเองโดยเฉพาะ เพราะว่าไม่เคยมีความเชื่อว่าเราทำสำเร็จเพียงลำพัง ไม่เชื่อเลย และความคิดความอ่านจากทุกท่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญ แรงกายแรงใจที่มาช่วยกันด้วยจะทำให้สำเร็จ

จาก ๖๐ วันที่ผ่านมา ท่านจะพบว่าสภาปฏิรูปแห่งชาติเสียหายไป มีปรากฏในสื่อเป็นข่าวอยู่บ้าง แต่ที่หายไปเราไปทำภารกิจที่รัฐธรรมนูญกำหนด ว่าต้องประมวลความเห็นและข้อเสนอแนะส่งกรรมาธิการ ยกร่างรัฐธรรมนูญ ที่สำคัญที่จะต้องบรรจุในร่างรัฐธรรมนูญนั้นให้เสร็จภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่เปิดสภา มันจะ ๖๐ วัน วันที่ ๑๙ นี้แหละครับ เราจึงต้องเก็บตัวเข้าถ้ำและทำเรื่องนี้ให้สำเร็จ

วันที่ ๑๕ - ๑๗ ธันวาคมนี้ จะเป็นวันที่เราประชุมสภาเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอเรื่องนี้ทั้งหมด แล้วสภาจะได้ช่วยกันดู ชัดเกล้าเสร็จวันที่ ๑๘ หรือ ๑๙ ธันวาคม ก็จะได้ส่งมอบให้แก่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกที่สนใจและอยากจะมีส่วนคิดและส่วนร่วมต่อจากนี้

ฟัง ๑๕ - ๑๗ ได้ ตลอดทั้งวันที่ช่อง ๑๑ ผมคิดว่าตรงนี้เป็นการณ์มีส่วนร่วมอย่างสำคัญ และช่วยกันออกความเห็น เห็นด้วยไม่เห็นด้วย ประเทศของเรา

สองสามเรื่องที่เราเตรียมบรรจุห่อเป็นของขวัญ ถ้ามันทันก่อนปีใหม่ปีนี้ เราจะห่อของขวัญ ส่งให้พี่น้อง ก่อนวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ แต่ถ้าไม่ทัน ก็อาจจะสัปดาห์สองสัปดาห์หลังปี ใหม่ เป็นของขวัญปีใหม่ก็คงไม่เข้าไป

อาจจะมีการกฎหมายหรือการเปลี่ยนแนวคิดเรื่องวิสาหกิจเพื่อสังคม ข้อนี้ก็ข้อเสนอ ที่มาจากชุมชน มาจากประชาชนแท้ ๆ และมาจากการทดลองเตรียมการทำวิสาหกิจเพื่อสังคม เหล่านี้หลายรูปแบบ เป็นวิสาหกิจที่ไม่แสวงหากำไรและทำโดยชุมชน ต้องเปิดโอกาส เรื่องที่ สามน่าจะทันปีใหม่มาก ๆ เราคงจะมีสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ เป็นองคมนตรีกำกับมาตรฐาน คุณธรรม จริยธรรม ธรรมาภิบาลของนักการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง บุคคลกร ภาครัฐทั้งหมดและบุคลากรเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาครัฐ เช่น มีนิตินกรมร่วม แล้วจะมีการตรวจสอบมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม เหล่านี้ มาตรฐานเหล่านี้จะมีการตรวจสอบ โดยกระบวนการที่เป็นกระบวนการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคล สาธารณะเหล่านี้จะถูกถือว่าเป็นข้อมูลสาธารณะที่ต้องเปิดเผยเพื่อทราบ

เพราะฉะนั้นกระบวนการที่จะตรวจสอบหรือกำหนดมาตรฐานที่จะตรวจสอบกันนี้ จะเกิดขึ้นโดยระบบข้อมูลข่าวสาร และเปิดเผยสาธารณะก่อนเข้าดำรงตำแหน่งใด ๆ เช่น ก่อนการ เลือกตั้ง ต้องให้คนรู้ประวัติคนเหล่านี้มีอะไรที่ไม่ถูกทำนองคลองธรรม หรือไม่เพียงเท่านั้น แล้วผู้คนที่ตัดสินใจเองว่าจะเลือกหรือไม่ เมื่อรับตำแหน่งแล้วเป็นการตรวจสอบอีกภาคหนึ่ง ทรัพย์สินคนละเรื่องกัน เพราะฉะนั้นกระบวนการที่ภาคประชาชนได้นำเสนอมานั้นก็คงจะได้ เอามาใช้ประโยชน์กัน

ฉะนั้นทั้งหมดนี้ไม่ได้มาจากสภาพปฏิรูปแห่งชาติ แต่มาจากข้อเสนอจากประชาชน ชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ยังมีอีกหลายเรื่องที่จะช่วยกันได้ ขอความอนุเคราะห์ ขอความกรุณาช่วยกัน คิด และช่วยกันทำบ้านเมืองของเรา เราต้องร่วมคิด สร้างไทย แล้วร่วมใจ สร้างอนาคตบ้านเมือง เราครับ

กมธ.สังคม จะเป็นข้อต่ออย่างไร ?

นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ
ประธานกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

.....

กราบเรียน ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ท่านพี่น้องทั้งหลายครับ

ท่านเคยรับประทานอาหารโต๊ะจีนกันมาทุกท่านแล้วนะครับ จะมีอาหารเสิร์ฟมาทีละอย่าง ๆ อาหารหลักผ่านไปแล้ว เพราะฉะนั้นตอนนี้เป็นอาหารจานหวาน บางท่านก็อาจจะรู้สึกอึดอัดแล้ว แต่เชิญตามรายการก็มีการเสิร์ฟ เพราะฉะนั้นท่านทานอีกนิดหนึ่งและเดี๋ยวเราก็แยกย้ายกันไปประชุมระดมสมอง ผมมีเรื่องที่ยากจะสื่อสาร

เรื่องแรก ต้องขอบคุณ พอช. ที่เอื้อเฟื้อสถานที่แล้วก็พลกำลังทั้งหมดในการจัดงานวันนี้ร่วมกันกับกรรมการและองค์กรเครือข่ายภาคีนะครับ

อยากขอบคุณภาคีทั้งหลายที่อยู่ตรงนี้ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีชื่ออยู่แล้ว ผมจะไม่กล่าวถึงที่ได้ร่วมพลังกำลัง ทรัพยากรและผู้คนในการจัดงานแบบนี้ ผมคิดว่ากระบวนการปฏิรูปประเทศไทยที่เรากำลังขับเคลื่อนอยู่นี้ก็คือกระบวนการรวมตัวกันอันนี้ล่ะครับ ไม่ใช่เป็นเรื่องหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เราพร้อมพลังกันในการทำงานขับเคลื่อน และก็ไม่ใช้เรื่องที่จะมีใครไม่กี่คนไปนั่งทำอะไรแทน แต่เราจะต้องร่วมกันทำร่วมกันขับเคลื่อน

ผมขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ท่านได้กรุณามาให้ความคิดเห็นในวันนี้ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิของสังคมไทย แล้วก็มาประกอบความเห็นความคิดกับพวกเราที่มาด้วยกันหลากหลายที่เป็นเครือข่ายประชาชนนะครับ อยากจะกราบเรียนว่า วันนี้มีเครือข่ายประชาชนเข้ามาร่วมงานกับพวกเรา ๑๕ ขบวนด้วยกันเป็นอย่างน้อย ได้แก่ เครือข่ายสภาองค์กรชุมชน เครือข่ายสวัสดิการชุมชน เครือข่ายเศรษฐกิจและชุมชนชุมชน เครือข่ายบ้านมั่นคง ที่เรียกว่าทำกินกับที่อยู่อาศัย เครือข่ายการจัดการทรัพยากร เครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ เครือข่ายไทยพลัดถิ่น เครือข่ายสัมมาชีพ เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมเพื่อการเมือง เครือข่ายองค์กรชุมชน และประกันสังคมเพื่อการปฏิรูป เครือข่ายสมัชชาสุขภาพ เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูป เครือข่ายนักสานพลังขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพะ สภาประชาชนเพื่อการปฏิรูป เป็นต้น ที่มาในวันนี้

เคยมีเรื่องเล่าว่าสมัยที่มีเครื่องบินพาณิชย์ใหม่ ๆ สมัยนั้นเครื่องบินพาณิชย์มีที่นั่งเพียง ๓ ที่นั่งเท่านั้น มีนักบินคนเดียวครับ ขณะที่บินอยู่บนท้องฟ้ามีนักบิน ๑ คน มีผู้ที่นั่ง ๓ คน คนแรกก็เป็นนักการเมืองใหญ่ คนที่ ๒ เป็นลูกเสือ แต่งเครื่องแบบลูกเสือไปออกค่าย คนที่ ๓ เป็นพระหลวงตาแก่ ๆ รูปหนึ่ง เครื่องบินบินไป นักบินหันมาบอกผู้โดยสารว่าเครื่องบินขัดข้องเครื่องบินจะตกในเวลาอีก ๕ นาที โอโฮหนาวสิครับ ผู้โดยสาร ๓ คนก็หนาว แล้วเขาบอกว่าสมัยนั้นไม่มีเครื่องติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์อะไรก็ข้างล่างเลย นักบินบอกว่า “ยังโชคดีอยู่นิดหนึ่งบนเครื่องบินนี้มีร่มชูชีพอยู่ ๓ อัน จึงมีโอกาสรอดชีวิต ๓ คน แต่เนื่องจากเรามีอยู่ ๔ คน ข้าพเจ้าเป็นนักบิน ข้าพเจ้าต้องเอาร่มชูชีพอันที่ ๑ โดดลงไปเพื่อไปรายงานภาคพื้นดินว่าทำไมเครื่องบินจึงตก” ว่าแล้วนักบินก็คว่ำร่มชูชีพอันที่ ๑ โดดลงไปเลย ๓ คนก็หันซ้ายหันขวา นักการเมืองตาลีตาเหลือกลูกขึ้นมากบอกว่า “ข้าพเจ้าสำคัญที่สุดในประเทศ ถ้าประเทศขาดข้าพเจ้าแล้วประเทศจะอยู่ไม่ได้” ว่าแล้วก็คว่ำโดดพรีไปเลยครับ เหลือ ๒ คน ลูกเสือก็หันไปมองหลวงตา หลวงตาก็มองลูกเสือบอกว่า “ไอ้หนูเอ๊ย เจ้าเป็น

เยาวชนยังเด็กเอาร่มชูชีพที่เหลือนั่นแล้วโดดลงไป หลวงตายอมตายคาเครื่องบิน” ลูกเสือบอกว่า “หลวงตาครับเราจะรอดทั้งคู่ เพราะว่าร่มชูชีพเราเหลืออยู่ ๒ อัน เมื่อสักครู่นี้ นักการเมืองมันคว้าเป้ผมโดดไปแล้วครับ”

ผมเล่าเรื่องนี้ เนื่องจากว่าเป็นอาหารจานสุดท้ายก็อยากให้คุณได้หัวเราะ เพราะอาหารจานสุดท้ายเหมือนของหวาน เราก็กินให้อร่อย ๆ ก่อนที่จะแยกย้ายกันไปทำหน้าที่ของเรา

ผมเป็นหมอสั่งคมที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพ เพราะฉะนั้นหัวเราะนี้จำเป็นนะครับ

ทำงานหนักไม่ใช่ว่าไม่หัวเราะหรือหัวเราะไม่ได้นะครับ หัวเราะได้ แต่ที่เล่านี้ยิ่งกว่านั้น ผมคิดว่าสิ่งที่เขาเล่ากันนี้มันแทนสังคมได้ครับ บ้านเราอยู่ในเครื่องบินลำเดียวกัน นักบินนั่นถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่เอาตัวรอดก่อนโดยอ้างกฎระเบียบ นักการเมืองถือว่าข้าพเจ้าสำคัญเอาตัวรอดไม่สนใจใคร พระสงฆ์คือตัวแทนของประชาชน เด็กก็คือเยาวชน เพราะฉะนั้นเรื่องนี้มันแทนความคิดของสังคมไทยได้ว่า เราอยู่ในเครื่องบินลำเดียวกันนั้น เราจะเป็นแบบนี้ไหม เราจะเอาตัวรอดโดยที่เราจะยอมให้คนอื่นตายต่อหน้าต่อaim หรือเราจะตายก็ตายด้วยกันไปก็ไปด้วยกัน ผมคิดว่าการปฏิรูปประเทศไทย เรากำลังเชื่อเหมือนกันนะครับว่า เราจะรอดด้วยกันและเราจะดีกว่าวันนี้ด้วยกัน เราจะเดินไปด้วยกัน

โดยสรุปผมคิดว่ากรรมการปฏิรูปด้านสังคมและชุมชนเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส หัวใจสำคัญที่สุดอยู่ที่คำว่า “ชุมชน” อาจารย์หมอประเวศ ท่านสมคิด ท่านเทียนฉาย และทุกคนเห็นตรงกัน ฟันธงในที่นี้เห็นตรงกันว่า “ชุมชน” อาจารย์ประเวศ ใช้คำว่า พลังพลเมืองและชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง ผมคิดว่านี่คือ “หัวใจ” ส่วนเรื่องเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ นั้นเป็นองค์ประกอบของชุมชน แล้วที่ผ่านมานั้นสังคมไทยเราเป็นการพัฒนาแบบแนวตั้งมาเป็น ๑๐๐ ปี ยิ่งพัฒนาไปเราเอาอำนาจและทรัพยากรไปไว้ที่ส่วนกลาง มโหฬารมหาศาล ช้างล่างอ่อนแอไปหมด

“ผมคิดว่าการปฏิรูปประเทศไทยเรากำลังเชื่อเหมือนกันนะครับว่าเราจะรอดด้วยกันและเราจะดีกว่าวันนี้ด้วยกัน”

ผมจะให้ท่านดูอันนี้ครับ อำนาจและทรัพยากรในประเทศไทยเป็นแบบนี้ ๑๐๐ กว่าปี เป็นแบบนี้ครับ (หยิบปฏิทินตั้งโต๊ะเอายอดแหลมหัวลง เอาฐานสามเหลี่ยมหงายขึ้น) อำนาจ และทรัพยากรอยู่ข้างบน ยิ่งปฏิรูปยิ่งพัฒนายิ่งอยู่ข้างบน พออยู่ข้างบนแล้วเป็นอย่างไรครับ มันก็ล้มใช่ไหมครับ มันตั้งไม่ได้ ที่เราต้องปฏิรูปวันนี้ ก็คือต้องพลิกกับอำนาจ ที่อาจารย์ ประเวศใช้คำว่า คืนอำนาจไปให้คืนชุมชนท้องถิ่นที่เป็นฐานราก แล้วมันตั้งได้ไหมครับ (พลิก ปฏิทินตั้งโต๊ะเอายอดแหลมตั้งขึ้น เอาฐาน สามเหลี่ยมลงไว้ข้างล่าง) มันตั้งได้ ถ้าปฏิรูป ครั้งนี้นายกรัฐมนตรีจะมาจากการเลือกตั้งใหม่ ทางตรง ทางอ้อม รัฐธรรมนูญเราจะเขียน อย่างไรและอำนาจอยู่แบบเดิมอย่างนี้มันจะล้ม อีกไหมครับ เพราะฉะนั้นปฏิรูปครั้งนี้เข้าใจว่า ลดความเหลื่อมล้ำเพิ่มความเป็นธรรม ก็คือ อย่างนี้ใช่ไหมครับ ผมมีแค่นี้เอง นี่คือทิศทางที่ ผมคิดว่าทิศทางที่เราต้องไป

**“เราเห็นตรงกันคือพลัง
พลเมืองชุมชนท้องถิ่นต้อง
เข้มแข็งและเข้มแข็งได้ต้อง
ถูกเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ
และต้องมีกฎหมายรองรับ”**

อย่างนี้แล้วในสภาปฏิรูปแห่งชาติเขากำลังทำงานกัน ที่ท่านเขียนฉายว่าเราต้อง เชื่อมโยงข้างนอกแล้วไปอย่างนี้ ถ้าเราเชื่ออย่างนี้ด้วยกัน เราก็จะเห็นทิศทางข้างหน้าแล้วเห็น เป้าหมายและเราพากันเดินไปครับ กรรมาธิการของผมนั่น พี่น้องที่อยู่ตรงนี้เป็นส่วนหนึ่ง เรา เป็นแค่ตัวแทนหนึ่งใน ๑๘ คณะที่อยู่ในสภาเราจะทำหน้าที่เป็นข้อต่อครับ เป็นช่างเชื่อมเป็น ข้อต่อ เหตุผลที่เราตัดสินใจจัดกรรมาธิการสัญจรด้วยเหตุผลอันนี้ว่าไม่ใช่เป็นเรื่องที่เรา นั่งคิด กันอยู่แต่ข้างใน เราจะต้องมาเชื่อมกับพลังพลเมือง พลังสังคม แล้วก็บังเอิญเรา ก็มีพี่น้อง เครือข่ายที่เป็นกัลยาณมิตรกันมากมาย เราคุยกันอย่างรวดเร็วมากเลยครับ ในการจัดงานครั้ง นี้แล้วทุกคนยินดีเห็นดีเห็นชอบ ยินดีมาลงขันยินดีมาช่วยกันโดยไม่มีใครบังคับกะเกณฑ์เลย ท่านพี่น้องทั้งหลายที่มาก็มาด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจอยากจะทำผืนนี้ให้เป็นจริงคือทำอย่างไร ให้สังคมไทยเราตั้งได้ ทรัพยากรธรรมชาติ อนาคตต่าง ๆ ต้องกำหนดเองได้

ขณะนี้ ๑ ใน ๘ ประเด็นที่เราเสนอเข้าไปในรัฐธรรมนูญจากกรรมาธิการเราก็คือการ ส่งเสริมชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง และจะต้องให้เขากำหนดอนาคตตัวเองได้ ดูแลทรัพยากรได้ จะต้องมีกฎหมายเพื่อสนับสนุน ซึ่งอาจารย์ประเวศท่านได้กรุณาเขียนไว้ให้เราในหนังสือแล้ว

ด้วยเราจะต้องไปผลักดันกลไกนั้นให้มันเป็นจริงเพื่อจะหนุนเสริมครับ เราจะปล่อยให้มันพลิกกลับมาโดยอัตโนมัติเป็นไปได้ยาก แต่ถ้าพลิกอันนี้ต้องมีกลไกเสริมและทำงานต่อเนื่องเป็นสิบ ๆ ปี ไม่ใช่เป็นปีเดียวและทุกอย่างจะสำเร็จนะครับ ผมก็กราบเรียนตรงนั้นเพื่อจะบอกว่าเรามีหน้าที่จะเป็นช่างเชื่อม มีหน้าที่จะเป็นข้อต่อ และหัวใจสำคัญที่สุดที่เราเห็นตรงกันคือพลังพลเมืองชุมชนท้องถิ่นต้องเข้มแข็งและเข้มแข็ง ได้ต้องถูกเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญและต้องมีกฎหมายรองรับและมีกฎหมายอื่นเสริมความเข้มแข็ง ถ้าใครอ่านหนังสืออาจารย์ประเวศ อาจารย์ได้เขียนไว้ต้องปลดล็อกกฎหมาย ปลดล็อกกติกาต่าง ๆ ที่มันทำลายความเข้มแข็งชุมชนอยู่ในทุกวันนี้ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้นเห็นด้วยไหมครับ

สุดท้ายครับ ด้วยความเชื่ออันนี้เหมือนกัน ผม เชื่อ เลย ว่า ทุก คน ที่ นั่ง ใน ที่ นี้ เราเชื่อเหมือนกันท่านผู้ทรงคุณวุฒิท่านพูดไว้เหมือนกันเรากำลังฝันและเชื่อมั่นในบางอย่างที่เหมือนกันแล้วเรากำลังทำครับ โดยผมขอเล่านิทานเรื่องหนึ่ง มีเรื่องเล่าว่า

รถชนมันเทศมันวิ่งไปตามถนนริมชายหาด ตรงชายหาดนั้นมีป่าใหญ่มากติดทะเล รถชนมันเทศวิ่งไปก็พลิกคว่ำ มันเทศในรถจำนวนมากมันตกลงไปที่หาดทราย ส่วนใหญ่ก็ปนอยู่ที่หาดทรายมีบางหัวเท่านั้นที่กระเด็นลงไปในน้ำทะเล ลิงทั้งฝูงในป่ามันก็พากันออกมากินมันเทศ มันก็เก็บมันเทศที่อยู่บนทรายกิน เวลามันกินก็มีทรายปนอยู่ด้วย เวลากินก็มีทราย มีลิงอยู่ตัวหนึ่งไปหยิบมันเทศที่ตกไปน้ำทะเลโดยไม่ตั้งใจ หยิบขึ้นมาแล้วกินมันไม่มีทราย และมีมันมีเค็มปะแล่ม ๆ ลิงอีกตัวหนึ่งเห็น เอ็งไปหยิบหัวมันในน้ำทะเลมากินมันดีนี่ไม่มีทราย แต่ลิงส่วนใหญ่กินมันที่หยิบจากบนพื้นทราย ตัวที่ ๒ ก็ไปหยิบมากินมันก็เข้าท่า พอมันเห็นตัวนี้มันก็หยิบกินอีกก็กินไปเรื่อย ๆ หัวมันเทศที่ตกลงไปในน้ำเหลือน้อยหมดแล้ว ตัวที่ ๔ ตัวที่ ๕ ตัวที่ ๖ ตัวที่ ๗ ก็หยิบมันไปแกว่งน้ำ ลิงตัวถัด ๆ ไปลองเอามันไปแกว่งน้ำทะเลแล้วก็กินพอถึงลิงตัวที่ ๑๐๐ ทำแบบนี้ลิงทั้งฝูง เปลี่ยนพฤติกรรมทั้งหมด รู้จักเอาหัวมันเทศไปแกว่งน้ำทะเลแล้วเอามากินก็คือ รู้จักการล้างมัน

“ถ้าเราเชื่อว่าชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งคือทางออกของประเทศไทยคือการปฏิรูป ถ้าเราเชื่อแบบนี้เราต้องทำ ทำด้วยตัวเอง”

ผมเล่าเรื่องนี้เพื่อจะบอกว่าเรากำลังร่วมกันสร้างปรากฏการณ์ลिंगตัวที่ ๑๐๐ ถ้าเราเชื่อว่าชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็ง คือทางออกของประเทศไทย คือการปฏิรูป ถ้าเราเชื่อแบบนี้เราต้องทำ ทำด้วยตัวเอง เหมือนที่ท่านสมคิดที่เราต้องมีการจัดการ เราต้องมีกฎเกณฑ์กติกา หนุนเสริมอันนี้ให้เข้มแข็ง ให้ฐานของพีระมิดตั้งได้ นี่คือการเชื่อร่วมกันเราอาจจะเป็นลिंगตัวที่ ๓ ตัวที่ ๔ ตัวที่ ๕ กำลังทำอยู่ มันจะเปลี่ยนแปลงความเชื่ออันนี้ เหมือนในบางประเทศเพราะเปลี่ยนมาแล้วก็คือให้ความเชื่อมั่นและให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งจริง ๆ ของเรายังไปไม่ถึงตรงนั้นเรายังต้องการลिंगตัวที่ ๖๐ ตัวที่ ๗๐ ตัวที่ ๘๐ เพื่อจะสร้างปรากฏการณ์ลिंगตัวที่ ๑๐๐ เรามาเป็นลिंगกันดีไหมครับท่านทั้งหลาย

ผมคนหนึ่งพร้อมจะเป็นลिंगอยู่ในขบวนการสร้างปรากฏการณ์ลिंगตัวที่ ๑๐๐ กับท่านทั้งหลาย ขอขอบคุณครับ

ภาคผนวก (๑)

โครงการสัมมนาเรื่อง “สถานพลัง ปฏิรูปสังคม ให้ชุมชนเข้มแข็ง”

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้พิจารณาตั้งคณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปด้านสังคมให้สัมฤทธิ์ผลเป็นสำคัญ โดยในกระบวนการเน้นการมีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในเชิงระบบและ โครงสร้าง

และจากการสัมมนาของสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ - ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ได้ข้อสรุปโดยเฉพาะด้านสังคมที่สำคัญคือ ชุมชนต้องเข้มแข็ง ลดอำนาจรัฐส่วนบน ขยายอำนาจฐานการเมืองส่วนล่าง สร้างสมดุลระหว่างภาคการเมือง ราชการและประชาชน ขณะเดียวกันภาคประชาชน ประชาสังคมและเครือข่ายต่าง ๆ มีความตื่นตัวและรวมตัวกัน จัดตั้งเป็นสภาประชาชนเพื่อการปฏิรูป (สชป.) และเครือข่ายภาคประชาชนรูปแบบอื่น ๆ ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปควบคู่กับการดำเนินการของสภาปฏิรูปแห่งชาติด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้ คณะกรรมการสามารถประสานการปฏิรูปกับหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ ให้ได้ข้อเสนอทิศทางการปฏิรูปในเชิงระบบและโครงสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้จัด โครงการสัมมนา เรื่อง “สถานพลัง ปฏิรูปสังคม ให้ชุมชนเข้มแข็ง” ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มูลนิธิสมาชีพ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

(สช.) สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปพส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
สร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และภาคีเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อจักได้จัดทำแนวทางและ
ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ในการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันจะนำไปสู่การ
ปฏิรูปประเทศไทยอย่างแท้จริง

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อให้คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
และผู้ด้อยโอกาส ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องทิศทาง ระบบ และโครงสร้างการปฏิรูป
โดยเฉพาะด้านสังคมร่วมกับผู้แทนหน่วยงานและองค์กรภาคีต่าง ๆ

๒.๒ เพื่อให้คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ
และผู้ด้อยโอกาส เปิดพื้นที่ร่วมกับภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านสังคม
และชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

๓. วิธีการดำเนินการ

ดำเนินการจัดสัมมนาและปาฐกถาพิเศษจากผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเผยแพร่
ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปด้านสังคมให้ชุมชนเข้มแข็งและแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อหาแนวทางการ
ดำเนินงานร่วมกันในการหาจุดคานงัดที่จะนำไปสู่การปฏิรูปด้านสังคมที่เน้นชุมชนเป็นฐาน
โดยสรุปผลและสังเคราะห์ และนำเสนอต่อสาธารณชน โดยเชิญกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๕๐๐
คน

๔. สถานที่ดำเนินการโครงการ

ณ ห้องประชุมไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เขตบางกะปิ
กรุงเทพมหานคร

๕. วัน เวลาในการจัดการสัมมนา

วันเสาร์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ เวลา ๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา

๖. งบประมาณ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และภาคีพัฒนา

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะกรรมการการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส สภาปฏิรูปแห่งชาติ ร่วมกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มูลนิธิสัมมาชีพ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปพส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และภาคีเครือข่ายภาคประชาชน

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ คณะกรรมการร่วมกับหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายกับภาคส่วนต่าง ๆ สามารถพัฒนาข้อเสนอทิศทางการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ในเชิงระบบและโครงสร้างที่เน้นชุมชนเป็นฐานชัดเจนขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๒ คณะกรรมการสามารถพัฒนากรอบข้อเสนอด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ที่จะเสนอบรรจุในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ร่วมกับภาคีเครือข่ายได้

๘.๓ คณะกรรมการสามารถสร้างเครือข่ายปฏิรูปเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านสังคมฯ ต่อไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

กำหนดการจัดสัมมนา
เรื่อง “สานพลัง ปฏิรูปสังคม ให้ชุมชนเข้มแข็ง”
จัดโดย คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

ร่วมกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มูลนิธิสืมาซื่อ สำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปส.) สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และภาคีเครือข่ายภาคประชาชน

ในวันเสาร์ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗
ณ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

- เวลา ๐๘.๐๐ – ๐๘.๔๕ นาฬิกา - ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมสัมมนา
- เวลา ๐๘.๔๕ – ๐๙.๐๐ นาฬิกา - กล่าวต้อนรับ โดย นายสมพร ใช้บางยาง
ประธานคณะกรรมการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- เวลา ๐๙.๐๐ – ๐๙.๓๐ นาฬิกา - ปาฐกถาพิเศษ “ปฏิรูปสังคม ให้ชุมชนเข้มแข็ง”
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี
- เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๐.๐๐ นาฬิกา - ปาฐกถา “ปฏิรูปสังคม สร้างสืมาซื่อชุมชน”
โดย ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์
- เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๐.๓๐ นาฬิกา - ปาฐกถา “ชวนร่วมปฏิรูปกับสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ”
โดย ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์
ประธานสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ
- เวลา ๑๐.๓๐ – ๑๑.๐๐ นาฬิกา - “กมธ.สังคม จะเป็นข้อต่ออย่างไร”

โดย นายอำพล จินดาวัฒนะ ประธานกรรมการ
ปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

เวลา ๑๑.๐๐ – ๑๔.๐๐ นาฬิกา

- แบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น ในหัวข้อ “ร่วมกันหา
คานงัด ที่นำไปสู่การปฏิรูปด้านสังคมที่เน้นชุมชน
เป็นฐาน”

เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐ นาฬิกา

- นำเสนอสรุปการระดมความเห็นและปิดการสัมมนา
โดย นายอำพล จินดาวัฒนะ ประธานกรรมการ
ปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

ภาคผนวก (๒)

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ที่เข้าร่วมสัมมนา

- ๑) ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. ประเวศ วะสี ราชภัฏวชิรเวศ
- ๒) ศาสตราจารย์ภิกขาน ดร.สมคิด จาตุศรีพิทักษ์ ที่ปรึกษาคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ
- ๓) ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.เทียนฉาย กีระนันทน์ ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๔) นายแพทย์มงคล ณ สงขลา กรรมการสรรหาสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๕) คุณหญิงชฎา วัฒนศิริธรรม กรรมการสรรหาสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๖) นายพงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร กรรมการสรรหาสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๗) นายสมพร ใช้บางยาง ประธานกรรมการบริหารสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- ๘) นายพลากร วงศ์กองแก้ว ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- ๙) นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๐) นางอุบล หลิมสกุล สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๑) นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๒) นางทิฆัมพร กองสอน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๓) นายฉัตร วุฒิโกวิท สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๔) นายปรีชา บุตรศรี สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๕) นางศรินา ปวโรฬารวิทยา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๖) นางภัทริยา สุมะโน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๗) นางกุไชหะวันชาพิหนะ มนูญทวี สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๘) นายจิรวุฒน์ เวียงดำน สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๑๙) นางพันธุ์ทิพย์ สายสุนทร สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๒๐) น.ส.สมสุข บุญยะปัญญา สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๒๑) นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

ภาคผนวก (๓)

สำเนาเพาเวอร์พ้อยท์ประกอบการแสดงปาฐกถาของ
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.ประเวศ วะสี

ปฏิรูปสังคม
ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง พลังพลเมืองเข้มแข็ง
หัวใจของการปฏิรูปประเทศไทย

ประเวศ วะสี
๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

หลักคิดเรื่ององค์ประกอบสำคัญยิ่งยวด
crucial component
ท่ามกลางองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง

อะไรที่ขาดไม่ได้

สังคมเข้มแข็ง

อธิปไตยธรรม

อิตาลี เหมือน ๒ ประเทศ

ทั้ง ๆ ที่ใช้รัฐธรรมนูญเดียวกัน

เหนือ = Horizontal society = สังคมเข้มแข็ง

ใต้ = Vertical society = สังคมอ่อนแอ

ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ

คืนอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง ในรูปของ

- ชุมชนจัดการตนเอง
- ท้องถิ่นจัดการตนเอง
- จังหวัดจัดการตนเอง

จัดการอะไร

- จัดการพัฒนาย่างบูรณาการ
- จัดการพัฒนานโยบาย

แนวคิด “การจัดการ” โดยประชาชน
เลยเรื่องการปฏิบัติประชาชน

กระบวนการชุมชน

๑.สภาผู้นำชุมชน → ๒.สำรวจข้อมูลชุมชน → ๓.ทำแผนชุมชน
→ ๔.สภาประชาชน → ๕.คนทั้งชุมชนขับเคลื่อนแผนชุมชน

การพัฒนาอย่างบูรณาการ

เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - วัฒนธรรม -
สิ่งแวดล้อม - สุขภาพ - การศึกษา - ประชาธิปไตย

สังคมสันติสุข

พระเจดีย์แห่งการพัฒนาประเทศไทย

สังคมเข้มแข็ง พลังพลเมืองเข้มแข็ง

การรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเต็มประเทศ

ในทุกพื้นที่
ชุมชนท้องถิ่น
เข้มแข็ง

ในทุกองค์กร
องค์กรเข้มแข็ง

ในทุกเรื่อง
พลังพลเมือง
ปฏิรูปประเทศไทย

เครือข่ายพลเมืองปฏิรูปประเทศไทย

กมธ. สปช. ๑ + ผู้นำชุมชน + เครือข่ายต่าง ๆ
๒ ท้องถิ่น ○ เครือข่ายสตรี
๓ ○ เครือข่ายเยาวชน
... ปฏิรูปประเทศไทย
...

พรบ. ปฏิรูปสังคม

๑. กำหนดเป็นหน้าที่ของรัฐสนับสนุน

๕. มุลนิธิทางสังคมเพื่อสังคม

๒. ปลดล็อกกฎหมาย กระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น

๖. องค์กรสื่อสารภาคพลเมือง

๓. กำหนดให้ระบบการศึกษาสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น

๗. กองทุนสันติประชาธรรม

๔. ธุรกิจเพื่อสังคม

๘. เครือข่ายพลเมืองปฏิรูปประเทศไทย
สมัชชาพลเมืองปฏิรูปประเทศไทย

ภาคผนวก (๔)

สรุปรวบรวมยอดความคิดต่อแนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทย

จากการสัมมนา ฯ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ ภาคเช้า (โดยนางสาวสุวิมล มีแสง)

